

DIAGNOZA SŁUŻĄCA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

GMINA GOŚCIERADÓW

Fundacja Inicjatyw Menedżerskich, ul. Żołnierzy Niepodległej 5/7, 20-078 Lublin
tel./fax: (+48) 81 532 14 25; tel.: (+48) 81 441 33 44; email: biuro@fim.org.pl

www.fim.org.pl

NIP: 712-308-96-56 KRS: 0000290822

Organ rejestrujący: Sąd Rejonowy Lublin - Wschód w Lublinie z siedzibą w
Świdniku,

VI Wydział Gospodarczy - Krajowy Rejestr Sądowy

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
1. METODOLOGIA OPRACOWANIA	3
1.1. Podstawowe Pojęcia.....	3
1.2. Metodologia prac.....	4
1.3. Wyznaczenie obszarów referencyjnych.....	6
2. Diagnoza stanu obecnego	8
2.1. Informacje ogólne o gminie Gościeradów	8
2.2. Obszar Społeczny	9
2.2.1. Demografia.....	9
2.2.2. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny	17
2.2.3. Bezrobocie	23
2.2.4. Poziom bezpieczeństwa	28
2.2.5. Poziom edukacji.....	31
2.2.6. Aktywność Obywatelska.....	34
2.3. Obszar Gospodarczy	37
2.3.1. Struktura przedsiębiorstw	38
2.3.2. Poziom przedsiębiorczości mieszkańców	39
2.4. Obszar Środowiskowy.....	41
2.4.1. Środowisko naturalne.....	41
2.4.2. Potencjalne zagrożenia dla środowiska	43
2.5. Obszar Przestrzenno-Funkcjonalny.....	44
2.5.1. Funkcje kulturalne	44
2.5.2. Funkcje rekreacyjno-Turystyczne	46
2.5.3. Funkcje z zakresu ochrony zdrowia	47
2.5.4. Jakość przestrzeni publicznej	47
2.6. Obszar Techniczny	49
2.6.1. Zasoby mieszkaniowe.....	49
2.6.2. Infrastruktura sieciowa.....	51
2.6.3. Infrastruktura drogowa.....	52
2.7. Badania Ankietowe	53
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	61
3.1. Wskaźniki delimitacyjne	62
3.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	63
4. Spis tabel, wykresów, rysunków i map	69

WSTĘP

Niniejsza diagnoza została sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2021 poz. 485), w szczególności z art. 4 ust 1, art. 8 ust 1, art. 9 oraz art. 10. Ustawy, zgodnie z którą dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzennofunkcjonalne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Rewitalizacja stanowi kompleksowy proces, którego celem jest wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez działania całościowe, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Przez działania całościowe rozumie się wzajemnie powiązane przedsięwzięcia, które obejmują kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe. Poprzez prowadzone działania zakłada się optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów. Proces ten stanowi wieloletni okres, prowadzony przez interesariuszy wraz we współpracy ze społecznością lokalną.

Warunkiem podstawowym dla opracowania GPR jest delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy. Jest to pierwszy krok prowadzący do podjęcia działań w zakresie rewitalizacji.

Niniejszy dokument ma na celu diagnozę problemów Gminy Gościeradów występujących w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i przestrzennej oraz stanu środowiska. Diagnoza wskazuje na wieloaspektowy i złożony charakter stwierdzonych zjawisk kryzysowych, na podstawie których dokonano wyodrębniania obszarów (na poziomie sołectw), w odniesieniu do których niezbędna jest

kompleksowa interwencja. Delimitowany w ten sposób obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wskazują, gdzie koncentracja problemów jest największa oraz w jakich obszarach należy podjąć działania naprawcze.

Diagnoza stanowi załącznik do wniosku Wójta Gminy Gościeradów do Rady Gminy o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Diagnoza - zgodnie z art. 11 ust 2. ustawy - potwierdza spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji ustawowych przesłanek ich wyznaczenia.

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA

1.1. PODSTAWOWE POJĘCIA

Przedstawione poniżej zestawienie wskazuje definicje najważniejszych pojęć związanych z rewitalizacją. Prawidłowe ich zrozumienie jest podstawą do realnego i skutecznego zaangażowania się w niniejszy proces.

Rewitalizacja - stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Interesariuszami rewitalizacji - możemy nazywać w szczególności:

- 1) mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańców gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Obszar zdegradowany - to obszar na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary

nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji - to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i po wydobywcze, tereny powojenne albo po kolejowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

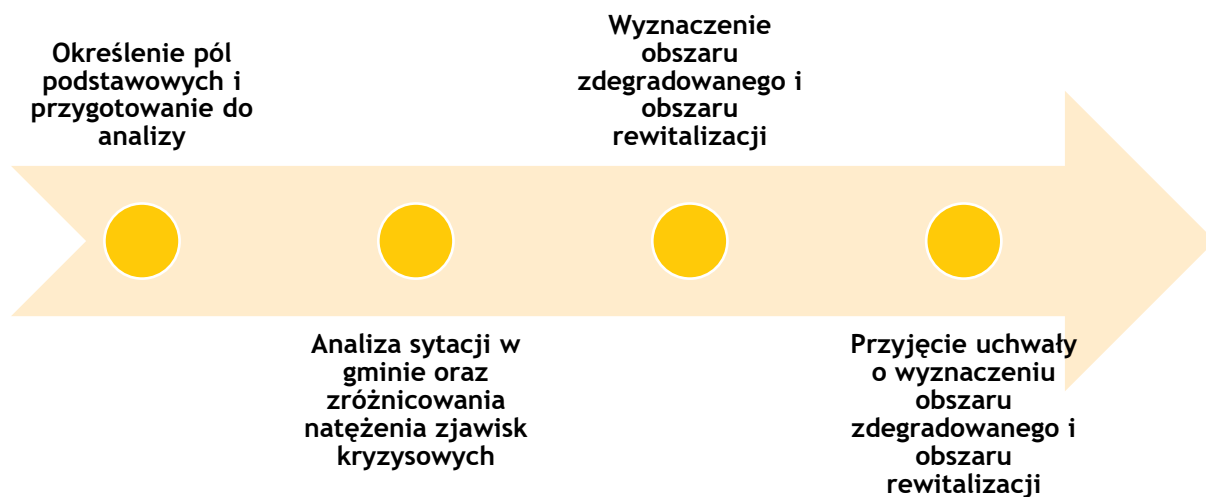
1.2. METODOLOGIA PRAC

Metodologia opracowania niniejszej diagnozy bazuje na zasadach wskazanych w ustawie o rewitalizacji oraz opracowaniach i wytycznych z zakresu przygotowania gminnych programów rewitalizacji (np. *DELIMITACJA KROK PO KROKU. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, Praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Jarczewskiego oraz Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych, Praca zbiorowa pod redakcją Aleksandry Jadach-Sepiolo*).

Dokumentem źródłowym dla programu rewitalizacji jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów na lata 2021-2027 zwana dalej Strategią, opracowywana obligatoryjnie na mocy ustawy o pomocy społecznej, która stanowi: *Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*. W procesie opracowywania niniejszej Diagnozy wykorzystano również zapisy: Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021 - 2023, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Sprawozdań z Działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie.

Diagnoza gminy została opracowana z uwzględnieniem problemów zidentyfikowanych w Strategii. W ramach prac nad dokumentem Gminnego Programu Rewitalizacji dokonano analizy ilościowej i jakościowej wskaźników odpowiednich do zdiagnozowanych w niej problemów w skali sołectw, a następnie uzupełniając je analizą wskaźników gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych lub przestrzennych w tej samej skali.

Rysunek 1 - Etapy w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiona diagnoza oraz proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji spełnia formalne wymagania stawiane przez ustawę, będąc jednocześnie fundamentem i pierwszym krokiem dla opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Gościeradów na lata 2023-2030. Opracowanie dokumentu opierało się o kilka wskazanych poniżej zasad i składało się z pięciu zasadniczych etapów pozwalających na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zakres diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został określony wprost w art. 9. ustawie o rewitalizacji. Przedmiotowy artykuł w sposób jednoznaczny wskazuje, jakie elementy należy poddać weryfikacji w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Zakres niniejszego opracowania obejmuje zagadnienia odnoszące się do pięciu obowiązkowych sfer:

- a) społecznej,
- b) gospodarczej,
- c) środowiskowej,
- d) przestrzenno-funkcjonalnej,
- e) technicznej.

W ramach ww. sfer wykonano szczegółową, wieloaspektową diagnozę obszaru Gminy Gościeradów pod kątem występowania zjawisk kryzysowych. Jako obszary zdegradowane uznano te sołectwa, w których stwierdzono niższą niż średnia w gminie wartość wskaźników dotyczących problemów społecznych, współwystępujące z negatywną wartością wskaźników dotyczących, co najmniej jednego z problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub przestrzennym.

Obszar rewitalizacji ustalono, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje negatywna sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się również największa liczba innych zdiagnozowanych problemów. Należy również zaznaczyć, że zgodnie z ustawą o rewitalizacji i zapisów dotyczących wymogu koncentracji przestrzennej, łączna powierzchnia wybranych sołectw nie przekracza 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie stanowi więcej niż 30% całkowitej liczby jej mieszkańców.

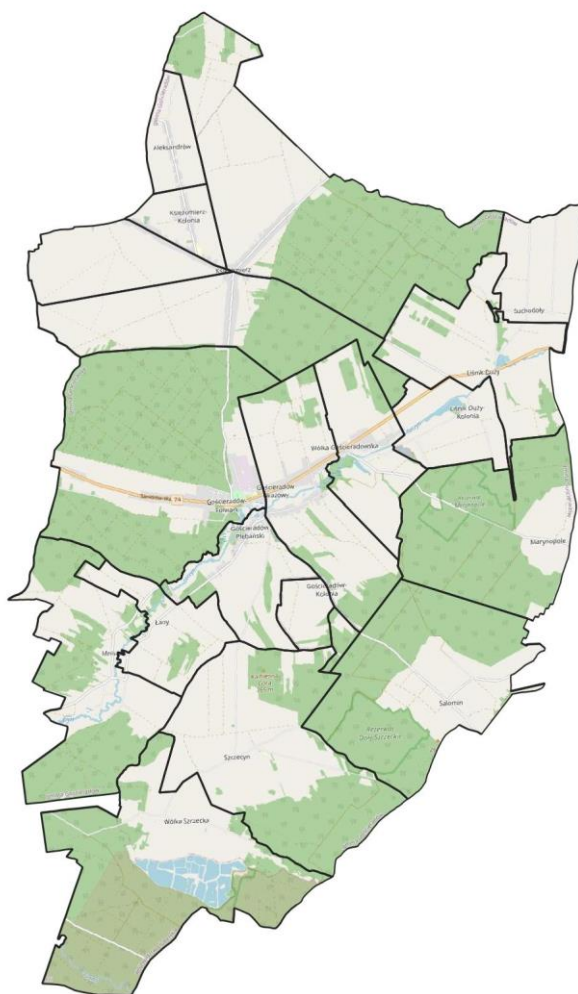
Nie należy zapominać również o tym, że niezwykle istotnym elementem procesu rewitalizacji jest włączenie lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zarówno w sam etap diagnozowania obszaru gminy, jak również późniejszego przygotowania działań rewitalizacyjnych. Takie podejście wpływa na zapewnienie dogłębnej analizy oraz jej trafność, jak również zapewnienie akceptacji planowanych przedsięwzięć. Rewitalizacja stanowi odpowiedź na wieloaspektowy kryzys w konkretnej społeczności zajmującej zdefiniowany obszar. W przypadku prac nad niniejszą diagnozą zwrócono szczególną uwagę na podejście partycypacyjne tak, aby już od pierwszych etapów prac zaangażować społeczność lokalną w realizowany proces.

1.3. WYZNACZENIE OBSZARÓW REFERENCYJNYCH

Ustawa o rewitalizacji wymagając wskazania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a więc fragmentów obszaru gminy, w których koncentrują się różnego rodzaju negatywne zjawiska, stawia przed gminami nowe zadanie przeanalizowania zróżnicowania zjawisk i procesów zachodzących wewnątrz niej. Przeprowadzenie takiej analizy wymaga określenia pól podstawowych - przestrzennych jednostek, do których odnoszone będą wszystkie zbierane w ramach diagnozy informacje.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto zastosowanie sołectw, jako przestrzennych jednostek pseudo naturalnych, których granice nawiązują do różnego rodzaju układów osadniczych oraz granic naturalnych. Analizowanie danych w jednostkach pseudo naturalnych pozwala na uchwycenie problemów i procesów zachodzących w poszczególnych fragmentach gminy (dzielnicach, osiedlach) intuicyjnie i funkcjonalnie wskazywanych, jako pewne najmniejsze, jednolite organizmy osadnicze.

Mapa 1 - Mapa Gminy Gościeradów

Źródło: Opracowanie własne

Większość gmin w Polsce podzielona jest na różnego rodzaju, nieposiadające osobowości prawnej, jednostki pomocnicze (sołectwa, dzielnice, osiedla). W gminach wiejskich najczęściej stosowaną jednostką pomocniczą jest sołectwo, którego granica odpowiada obszarom tradycyjnie uznawanym za pojedynczą wieś. W niektórych przypadkach wsie dzielone są na kilka sołectw, bądź w obrębie jednego sołectwa zlokalizowanych jest kilka przysiółków. W miastach jednostkami pomocniczymi są najczęściej dzielnice (rzadziej osiedla), które w mniejszym lub większym stopniu starają się nawiązywać do historycznych i zwyczajowych podziałów przestrzeni. Zaletą istniejących jednostek pomocniczych jest fakt, że zostały w jakiś sposób wyznaczone. Zazwyczaj ich granice nie są kwestionowane, a lokalne społeczności są do nich przyzwyczajone.

Dlatego też, w toku prac podjęto decyzję o wykorzystaniu granic poszczególnych sołectw, jako obszarów referencyjnych do analizy i wskazania spośród nich obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

2. DIAGNOZA STANU OBECNEGO

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji kryzys w sferze społecznej związany jest z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym. Diagnoza stanu istniejącego ma na celu zbadanie sytuacji obecnej w zakresie ww. zjawisk występujących w poszczególnych sferach życia.

2.1. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE GOŚCIERADÓW

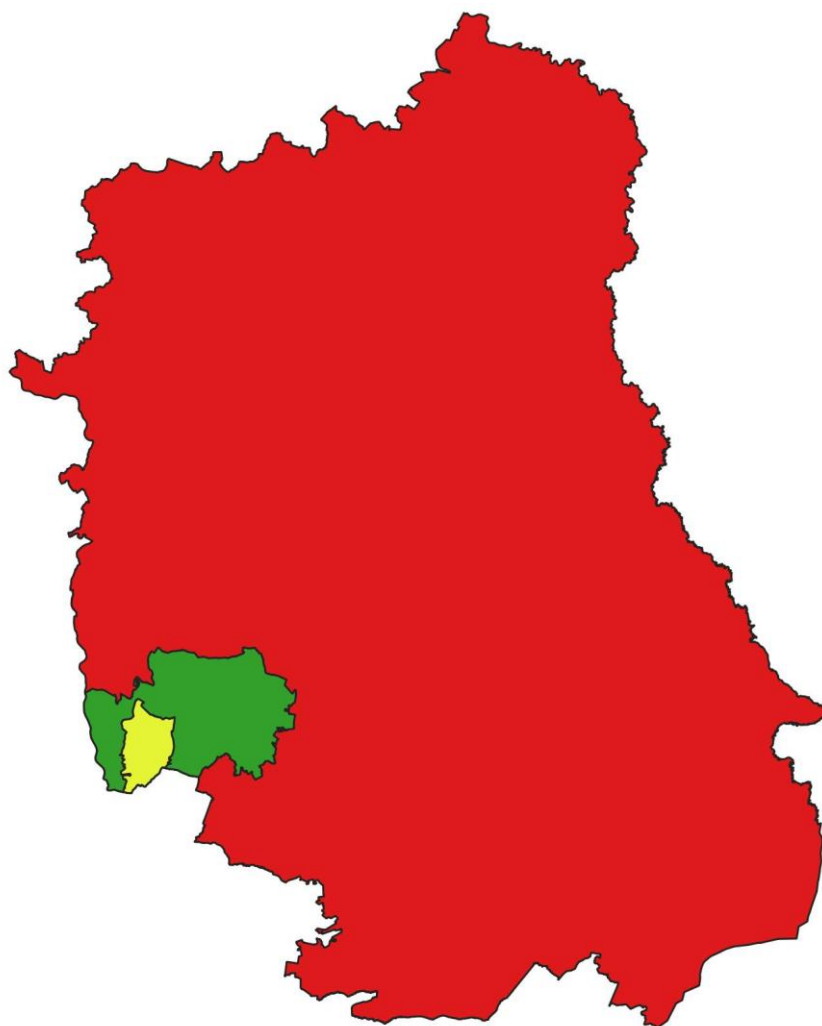
Gmina Gościeradów to gmina wiejska o powierzchni 15 929 ha położona w powiecie krańickim, w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego. Gmina jest oddalona o ok. 20 km od Kraśnika i o ok. 75 km od stolicy województwa - Lublina. Graniczy z pięcioma Gminami: od zachodu z gminą Annopol, od północy z gminą Dzierzkowice, od wschodu z gminą Trzydnik Duży, od południa z należącymi do województwa podkarpackiego gminami Zaklików i Radomyśl.

Wielkość jednostek osadniczych jest bardzo zróżnicowana. Do miejscowości o największej powierzchni w Gminie należy zaliczyć: Gościeradów Folwark, Księżomierz Dzierzkowska, Szczecyn oraz Wólka Szczeka. Najmniejszymi pod względem powierzchniowymi miejscowościami na terenie Gminy są: Aleksandrów, Gościeradów Kolonia i Księżomierz Kolonia. Pełną sieć osadniczą gminy tworzy 19 miejscowości, będących jednocześnie siedzibami sołectw:

1) Aleksandrów.	11) Liśnik Duży Kolonia.
2) Gościeradów Folwark.	12) Łany.
3) Gościeradów Kolonia.	13) Marynopol.
4) Gościeradów Plebański.	14) Mniszek.
5) Gościeradów Ukazowy.	15) Salomin.
6) Księżomierz Dzierzkowska.	16) Suchodoły.
7) Księżomierz Gościeradowska.	17) Szczecyn.
8) Księżomierz Kolonia.	18) Wólka Gościeradowska.
9) Księżomierz Kościelna.	19) Wólka Szczeka.
10) Liśnik Duży.	

Na terenie wsi Gościeradów Folwark wyodrębnione są ponadto dwa osiedla: Gościeradów POM i Gościeradów Zachód.

Mapa 2 - Gmina Gościeradów na tle powiatu kraśnickiego i województwa lubelskiego

Źródło: opracowanie własne

2.2. OBSZAR SPOŁECZNY

Diagnoza obszaru społecznego stanowi najistotniejszy element mający wpływ na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów znajdujących się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

2.2.1. DEMOGRAFIA

Według stanu na koniec roku 2021, gminę zamieszkiwało 7042 mieszkańców, co stanowiło około 7,54 % ludności powiatu kraśnickiego. Pod względem płci, nie wielką przewagę stanowiły kobiety. Wg danych GUS gęstość zaludnienia na 1 km²

wynosi w Gminie Gościeradów 44 osoby na km² i jest znacznie niższa od gęstości zaludnienia w powiecie kraśnickim wynoszącej 93 osoby na km². Liczba ludności w Gminie Gościeradów, analogicznie do liczby ludności całego województwa, nieznacznie zmniejszała się na przestrzeni lat 2017-2021.

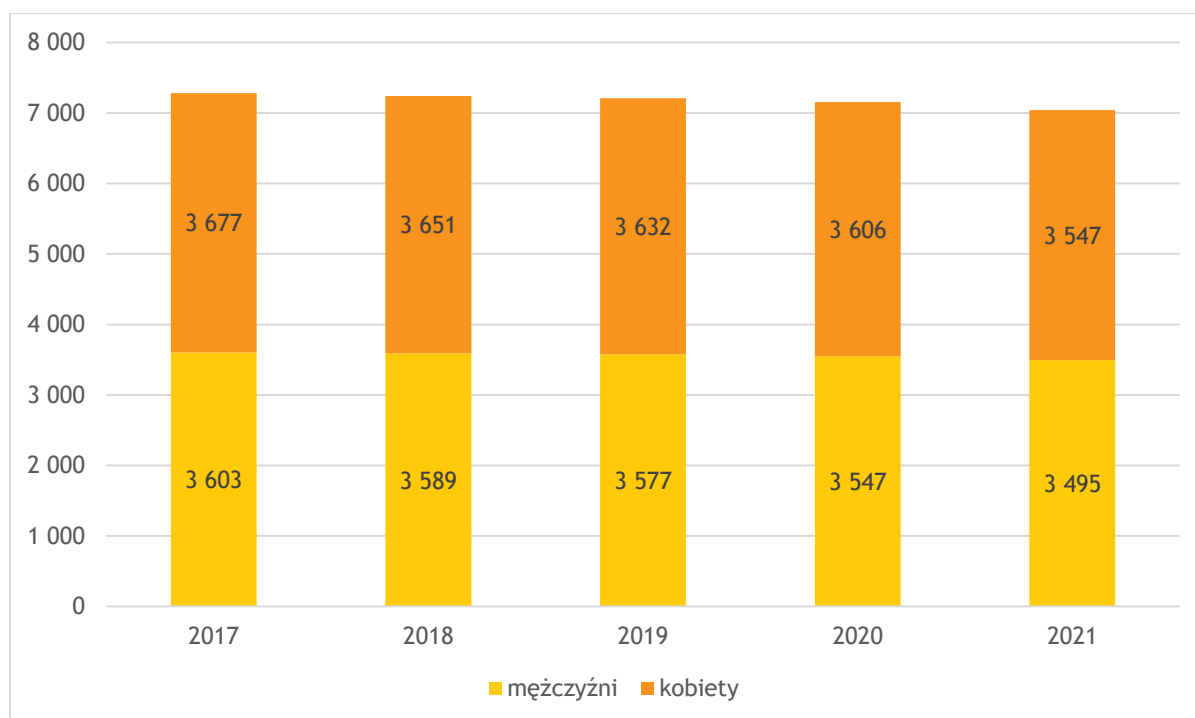
Tabela 1 - Liczba ludności w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021

Gmina	2017	2018	2018	2020	2021	Zmiana
Gościeradów	7 280	7 240	7 209	7 153	7 042	-3,27%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Bank Danych Lokalnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności w Gminie Gościeradów na przestrzeni lat 2017-2021 regularnie się zmniejsza.

Wykres 1 - Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy Gościeradów w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Łączna liczba ludności w gminie zmniejszyła się z poziomu 7280 w roku 2017, do poziomu 7 042 w roku 2021 co stanowi spadek o ok. 3,27%. Zarówno liczba kobiet jak i liczba mężczyzn na przestrzeni wskazanego okresu zmieniła się na niekorzyść Gminy Gościeradów. Należy zaznaczyć, że stałe wyludnianie się gminy z pewnością jest negatywnym zjawiskiem demograficznym, mogąym powodować liczne problemy społeczne i gospodarcze.

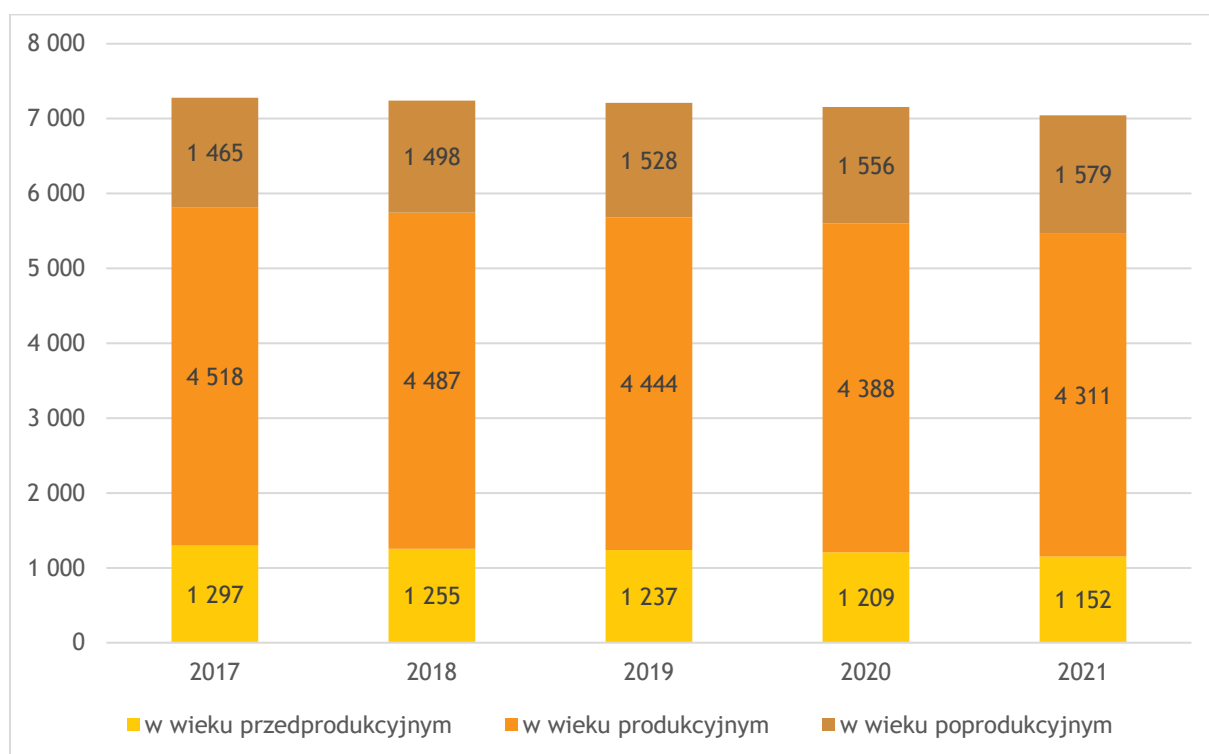
Powyższe dane wskazują również, że na terenie gminy liczba kobiet jest zauważalnie wyższa niż liczba mężczyzn. Współczynnik feminizacji od kilku lat

utrzymuje się na względnie stałym poziomie i wynosi 102. Oznacza to, że na 100 mężczyzn w Gminie Gościeradów przypadają 102 kobiety.

Bardzo istotnym czynnikiem opisującym strukturę ludności w Gminie Gościeradów jest również liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Chociaż osoby w wieku produkcyjnym są najliczniejszą grupą, to jednak ich liczba stale maleje. Na przecięciu lat 2017-2021 liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się z poziomu 4518 do poziomu 4311. Podobną tendencję wykazuje grupa osób w wieku przedprodukcyjnym. Tutaj możemy zauważyć spadek z poziomu 1297 w 2017 r. do poziomu 1152 w roku 2021. Co bardzo istotne, tym samym czasie odnotowano również wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym tj. z poziomu 1465 w 2017 r. do poziomu 1579 w roku 2021.

Na podstawie analizy przedstawionych danych demograficznych przypuszczać należy, że gmina zmagą się z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej, co z pewnością nasili się w kolejnych latach.

Wykres 2 - Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017-2021

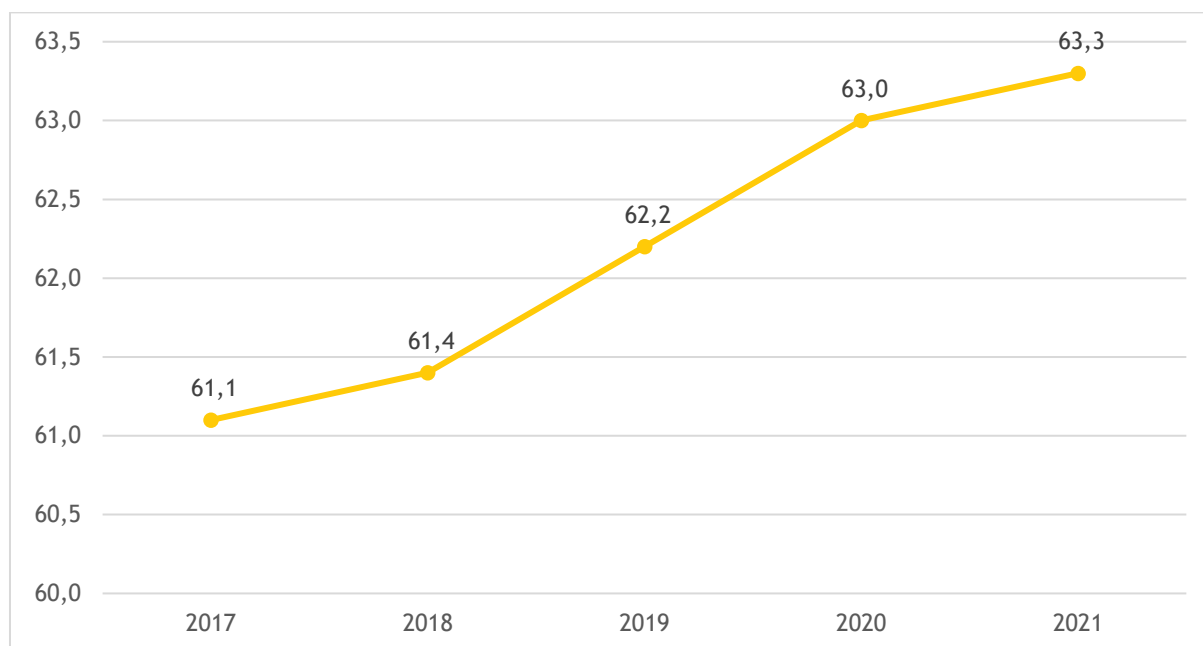
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jednym z najważniejszych czynników pozwalających oszacować przyszły potencjał gospodarczy terenu jest również porównanie liczby osób w wieku produkcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Wysoki udział osób w wieku produkcyjnym świadczy o dużych możliwościach w zakresie

zatrudnienia, co sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości. Jako że to właśnie ta grupa jest głównym wytwórcą dóbr i dochodów przekłada się to bezpośrednio na rozwój danego obszaru.

Po zsumowaniu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym (tzw. osoby w wieku nieprodukcyjnym) oraz porównaniu ich z liczbą w wieku produkcyjnym w przeliczeniu na każde 100 osób otrzymamy tzw. wskaźnik obciążenia demograficznego. Wskazuje on liczbę osób, które znajdują się „na utrzymaniu” osób będących w szczycie aktywności gospodarczej. Wskaźnik ten stale rośnie i przedstawia się dla Gminy Gościeradów dość niekorzystnie.

Wykres 3 - Wskaźnik obciążenia demograficznego

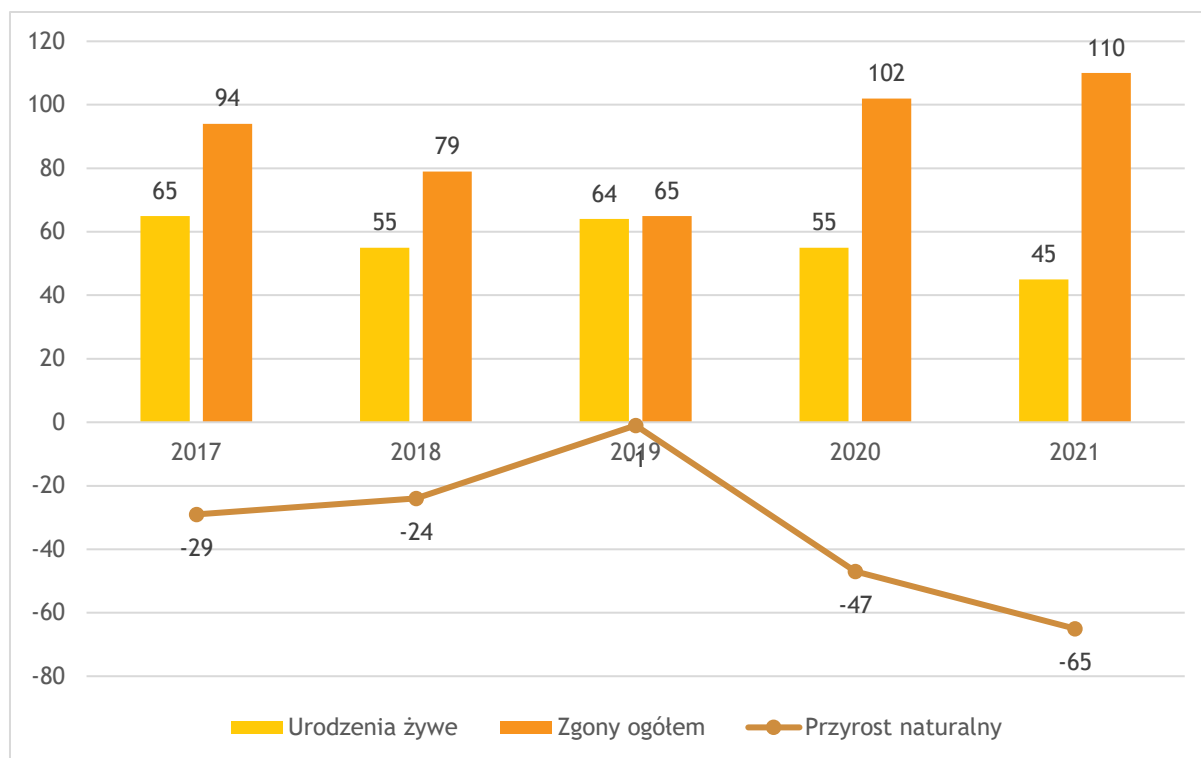
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2023-2030 będziemy mieć do czynienia z 2 grupami seniorów - młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia zorganizowanych działań adresowanych do obu grup. Chodzi tutaj zarówno o podjęcie działań prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec grupy osób starszych, powyżej 80 roku życia.

W Gminie Gościeradów do najistotniejszych problemów dotyczących seniorów zalicza się: niski standard życia, utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych, w tym do specjalistycznej opieki zdrowotnej, samotność, zanik więzi społecznych oraz niski stopień aktywności osób w wieku 75+.

Wykres 4 - Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021

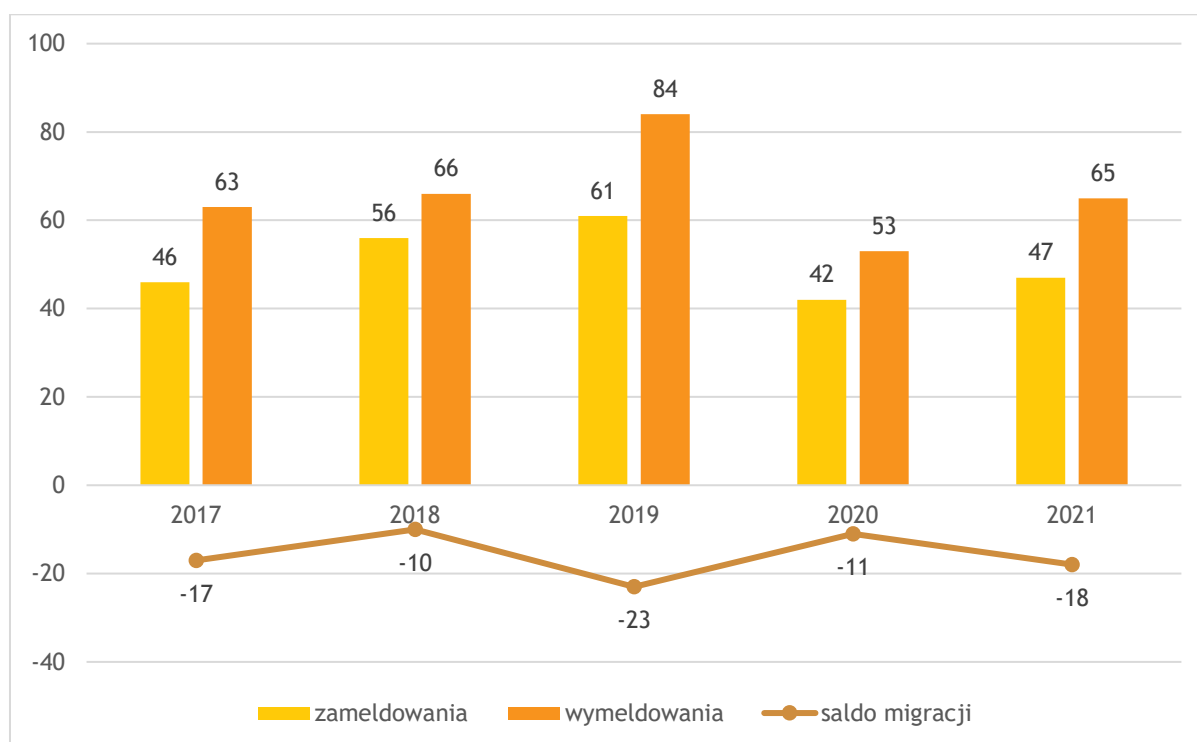

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jednym z ważniejszych czynników wpływającym na zmiany liczby ludności jest przyrost naturalny. Na przestrzeni lat 2017-2021 utrzymywał się on na poziomie ujemnym. Co istotne, w pierwszym okresie analizowanego przedziału czasowego wartość wskaźnika rosła się z poziomu -29 do poziomu -1, jednak rok 2020 i 2021 przyniosły znaczący spadek przyrostu naturalnego. Taki stan rzeczy może być spowodowany pandemią COVID-19. Należy jednakże zaznaczyć, że przyrost naturalny na poziomie notowanym w latach ubiegłych świadczy o niekorzystnej sytuacji w zakresie analizowanego wskaźnika. Nie zapewni on zastępowalności pokoleń niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa.

Procesy demograficzne mają znaczący wpływ na rozwój Gminy Gościeradów. Należy jednak zaznaczyć, że na wzrost rozwoju naturalnego ludności w dużej mierze mają wpływ czynniki zewnętrzne, takie jak np. proces falowania niżów i wyżów demograficznych, ogólna sytuacja gospodarczo-społeczna kraju, prawne uregulowania prorodzinne, występujące zagrożenia pandemiczne czy wreszcie zmiany zachowań prokreacyjnych młodego pokolenia.

Wykres 5 - Saldo migracji w gminie Gościeradów w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Kolejny element wpływający na ludność obszaru to saldo migracji. Procesy migracyjne odgrywają decydującą rolę nie tylko w zakresie ogólnej liczby mieszkańców, lecz również wpływają na przemiany struktury wiekowej ludności. Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą stałego lub czasowego miejsca zamieszkania połączone z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

Na przestrzeni lat 2017-2021 saldo migracji w Gminie Gościeradów stale utrzymuje się na poziomie ujemnym. Najniższą wartość tj. -23 osiągnęło w 2019 r. Jest to również rok w którym odnotowano największą liczbę wymeldowań. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że przebieg procesów migracyjnych zależy również od możliwości zatrudnienia, rozwoju lokalnego i warunków życia na danym obszarze. Na zmniejszenie odpływu migracyjnego ludności będzie miał przede wszystkim wzrost potencjału gospodarczego, a także podniesienie poziomu zamieszkiwania i warunków życia.

W celu określenia konkretnych problemów w obszarze społecznym związanych z demografią analizie poddano również wskaźniki delimitacyjne określone na poziomie poszczególnych sołectw wchodzących w skład Gminy Gościeradów.

Pierwszy ze wskaźników delimitacyjnych dotyczy procentowego spadku liczby ludności na przestrzeni okresu 2016-2021. Średnia wartość niniejszego wskaźnika dla Gminy Gościeradów wynosi -3,69%. Należy zauważyć, że na terenie gminy znajduje się tylko jedno sołectwo, które w badanym okresie zwiększyło liczbę ludności, czyli Księżomierz Kolonia. Do sołectw, w których najmocniej zaznaczył się problem wyludniania się obszaru należy zaliczyć np. Gościeradów Kolonia, Gościeradów Plebański, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Kościelna, Łany, Suchodoły, Szczecyn. Co równie istotne, aż 15 spośród 20 sołectw zmaga się ze zmniejszającą się liczbą ludności, z czego w 9 sołectwach problem ten występuje na poziomie powyżej średniej wskazanej dla gminy.

Tabela 2 - Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Gościeradów

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31.12.2016	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31.12.2021	Procentowy spadek liczby ludności
1	Aleksandrów	270	266	-1,48%
2	Gościeradów Folwark	856	850	-0,70%
3	Gościeradów Kolonia	102	96	-5,88%
4	Gościeradów Plebański	370	336	-9,19%
5	Gościeradów Ukazowy	916	898	-1,97%
6	Księżomierz Dzierzkowska	419	390	-6,92%
7	Księżomierz Gościeradowska	353	346	-1,98%
8	Księżomierz Kolonia	186	190	2,15%
9	Księżomierz Kościelna	281	259	-7,83%
10	Liśnik Duży	580	558	-3,79%
11	Liśnik Duży Kolonia	288	281	-2,43%
12	Łany	264	240	-9,09%
13	Marynopol	162	155	-4,32%
14	Mniszek	373	360	-3,49%
15	Salomin	369	369	0,00%
16	Suchodoły	436	412	-5,50%
17	Szczecyn	542	508	-6,27%
18	Wólka Gościeradowska	478	465	-2,72%
19	Wólka Szczeka	107	102	-4,67%
Razem w gminie		7352	7081	-3,69%

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Drugi ze wskaźników delimitacyjnych obrazuje liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, która ma znaczący wpływ na współczynnik obciążenia demograficznego tj. liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na ogół mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Gościeradów. Wskaźnik ten obrazuje niekorzystny trend demograficzny i świadczy o występowaniu problemu starzenia się społeczeństwa. Diagnoza ogólna realizowana na terenie całej gminy wskazuje, że jest to zjawisko postępujące i będzie przybierać na sile. Taki stan rzeczy generuje szereg innych problemów (m.in. zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego czy pogarszanie struktury rynku pracy). Przedmiotowe zjawisko ma również skutki ekonomiczne. Może znacząco wpływać na system finansów publicznych gminy np. poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi.

Tabela 3 - Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach Gminy Gościeradów

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
63	Aleksandrów
168	Gościeradów Folwark
22	Gościeradów Kolonia
86	Gościeradów Plebański
201	Gościeradów Ukazowy
93	Księżomierz Dzierzkowska
89	Księżomierz Gościeradowska
22	Księżomierz Kolonia
69	Księżomierz Kościelna
134	Liśnik Duży
57	Liśnik Duży Kolonia
44	Łany
36	Marynopol
69	Mniszek
99	Salomin
84	Suchodół
104	Szczecyn
108	Wólka Gościeradowska
38	Wólka Szczeka
83	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Gościeradów określono liczbę osób w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych sołectwach. Średnia wartość wskaźnika dla Gminy Gościeradów wynosi 83. Najniższe wartości, świadczące o stosunkowo niskim udziale osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle społeczeństwa odnotowano w sołectwach: Gościeradów Kolonia, Księżomierz Kolonia oraz Wólka Szczeka. Należy jednak zaznaczyć, że 9 z 19 sołectw odnotowuje wartości powyżej średniej gminnej. To w właśnie w nich nasilenie problemu jest najbardziej widoczne. Wartości najwyższe wskazujące na problem występowania wysokiego obciążenia demograficznego możemy zauważyć szczególnie w sołectwach: Gościeradów Folwark, Gościeradów Ukazowy, Liśnik Duży, Wólka Gościeradowska, Salomin, Szczecyn.

2.2.2. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmowi lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Pomoc społeczna jest jedną z wielu dziedzin współtworzących rzeczywistość społeczną. Jest działalnością instytucji państwowych i społecznych, która umożliwia i ułatwia zaspokojenie podstawowych potrzeb osobom i rodzinom niezdolnym do uczynienia tego samodzielnie. Dla pomocy społecznej problemy rodzin są istotnym sygnałem do pojęcia działań, ponieważ w przypadku niedostosowania społecznego, choroby i problemów, gdy człowiek nie daje sobie rady, konieczne jest udzielenie mu pomocy z zewnątrz.

W gminie zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie. W ramach Ustawy o pomocy społecznej przez Ośrodek podejmowane są działania dotyczące pomocy społecznej, a w szczególności:

- a) diagnozowanie i ocena potrzeb jednostek, grup lub środowisk wymagających interwencji socjalnej,
- b) udzielenie i organizowanie świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej, w naturze, w usługach,
- c) organizowanie działalności w zakresie spraw opiekuńczo - wychowawczych,
- d) współpracę i koordynację działań na rzecz zaspokajania potrzeb osób wymagających pomocy prowadzonych przez organizacje i osoby fizyczne.

Celem pomocy społecznej realizowanej na terenie gminy jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. W chwili, gdy człowiek pozostaje bezradny wobec narastających problemów może zgłosić się do instytucji pomocy społecznej. OPS jest traktowany, jako podmiot oddziaływań socjalnych, zaspakajających wszelkie potrzeby. Wszechstronne spojrzenie na ludzkie potrzeby i podejmowanie działań w celu ich zaspokojenia wiąże się z koniecznością prowadzenia pracy socjalnej, z zastosowaniem specyficznej metody interwencji stosowanej w pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie dla osób zamieszkałych na terenie Gminy Gościeradów zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych jest jedynym organem realizującym świadczenia rodzinne, którymi są:

1) zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych (kryterium dochodowe 674 zł na osobę w rodzinie, przy orzecznym stopniu niepełnosprawności 764 zł),

2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna.

3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

4) świadczenie rodzicielskie.

System świadczeń rodzinnych tworzony jest, jako system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych finansowanych ze środków budżetu państwa - dotacja celowa.

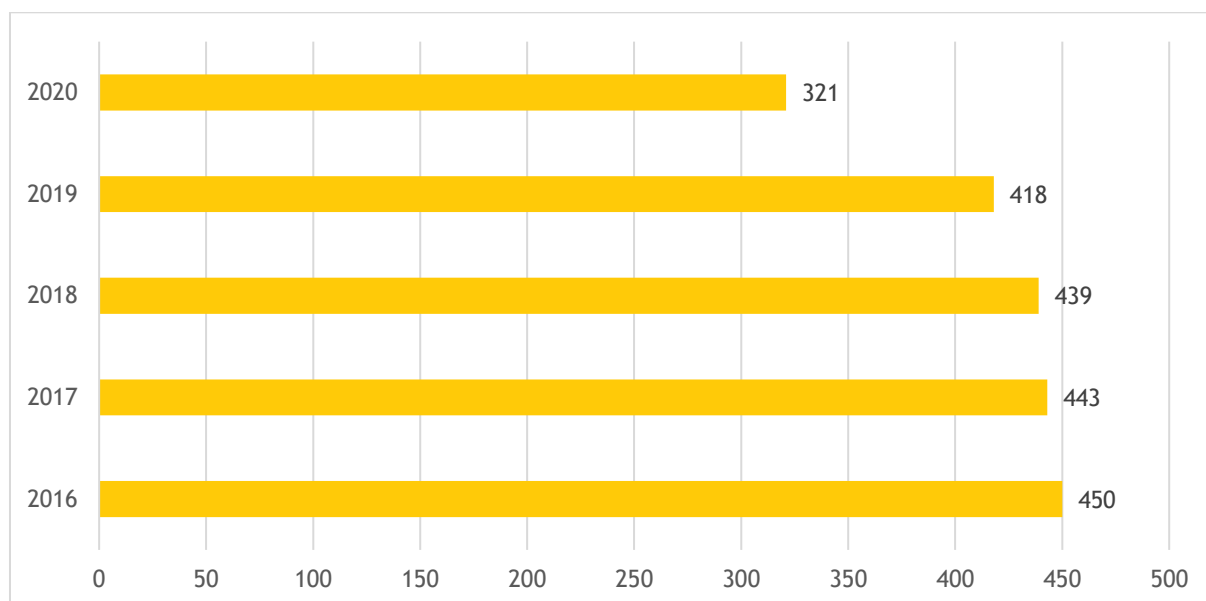
Poza wymienionymi zadaniami w 2021 r. OPS realizował zadania związane z realizacją systemowego wsparcia rodzin 500+, przyznawaniem świadczeń społecznych, świadczeń rodzinnych, wychowawczych, świadczeń w ramach programu „Dobry start”, świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego i wydawaniem Kart Dużej Rodziny, oraz programu dożywiania dzieci pn. „Posiłek w szkole i w domu”.

Tabela 4 - Wydatki na świadczenia rodzinne w ramach zadań zleconych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gościeradowie realizowane w 2021 r. - system „złotówka za złotówkę”

Forma pomocy	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń roczna (w zł)
1. Zasiłek rodzinny	389	26 391,04
2. Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu:	X	X
- urodzenia dziecka	3	201,93
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	0	0
- samotnego wychowywania dziecka	38	4 540,72
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	14	1 115,76
- rozpoczęcia roku szkolnego	287	1 296,51
- podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	86	2 679,16
- wychowywania w rodzinie wielodzietnej	56	3 344,76

Źródło: Sprawozdanie z Działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie za rok 2021

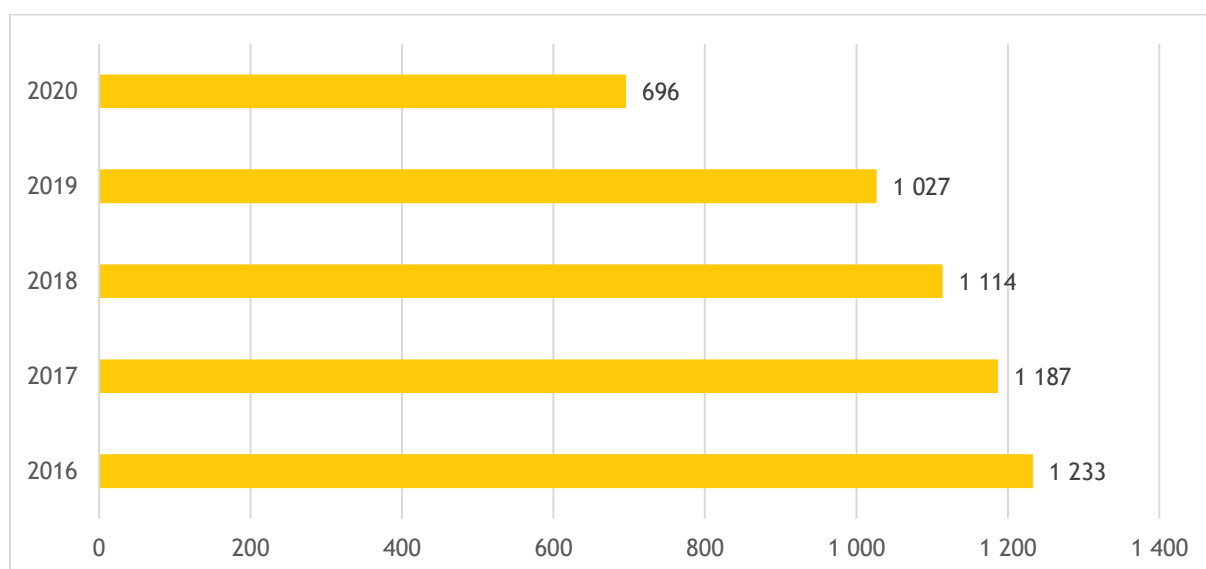
Wykres 6 - Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jak widać na powyższym wykresie, liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej gminie Gościeradów w analizowanym okresie znacząco zmieniła się na przełomie lat 2016-2020. Od początku badanego okresu liczba gospodarstw ulega stałemu zmniejszeniu. Jednak w latach 2016-2019 spadki te nie były znaczące. Dopiero w roku 2020 odnotowano istotny spadek wartości wskaźnika.

Wykres 7 - Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

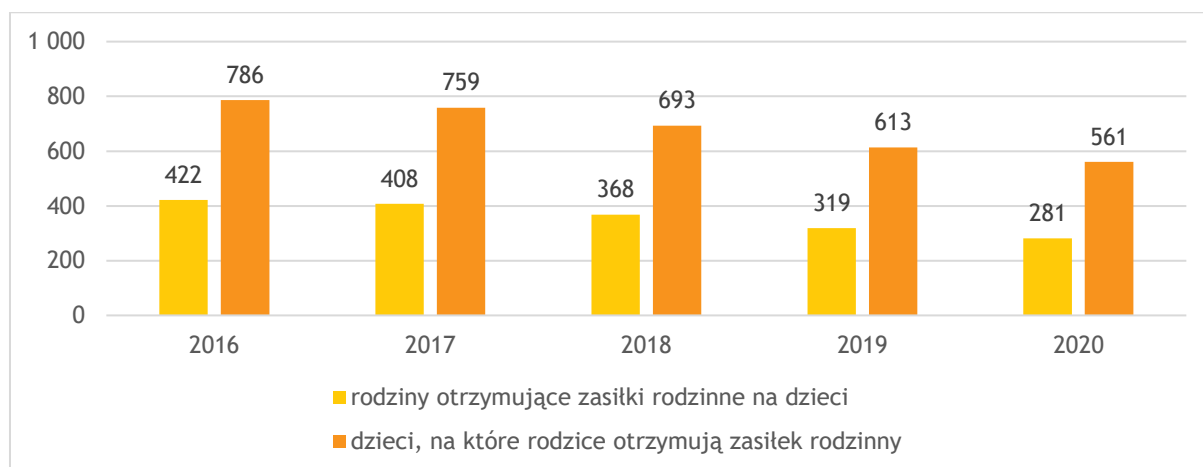
Uszczegółowieniem informacji w zakresie beneficjentów pomocy społecznej poza liczbą rodzin z niej korzystających może być również liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gminy Gościeradów. Wartości wskaźnika na przełomie lat 2016-2020 układają się tutaj analogicznie do powyższego wykresu. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej uległa znaczącemu zmniejszeniu dopiero na przełomie lat 2019 i 2020.

Znaczącym elementem wsparcia społecznego są również zasiłki rodzinne na dzieci. Mają one na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka);
- 3) osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na jedną osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza wyznaczonej kwoty 764,00 zł.

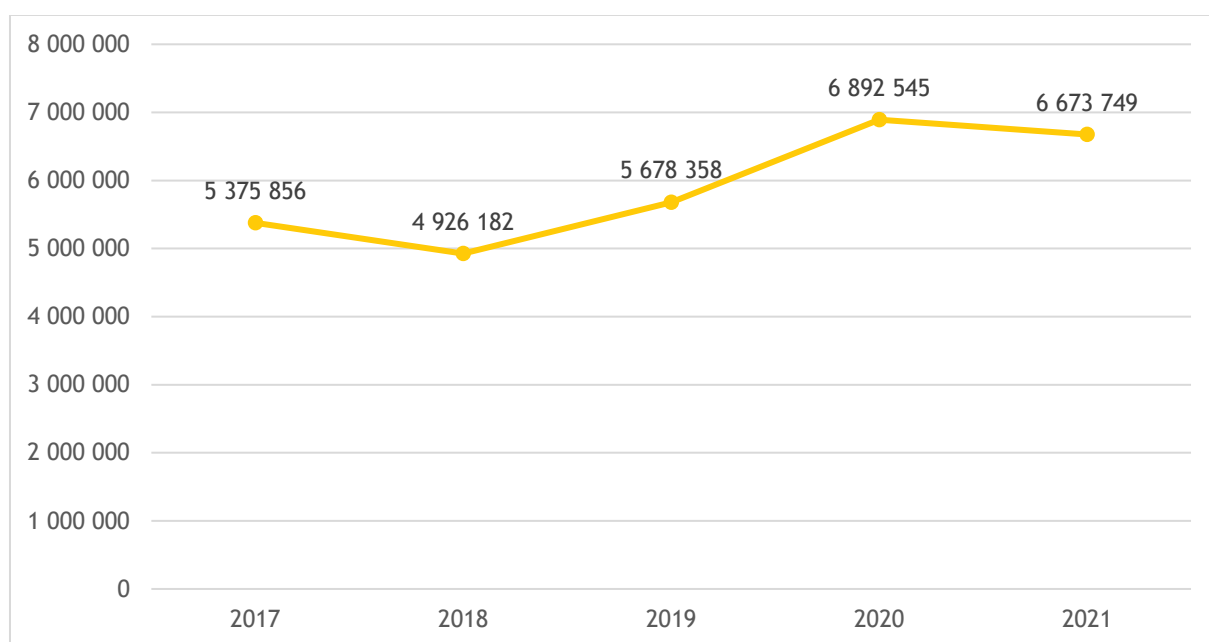
Wykres 8 - Rodziny i dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jak widać na powyższym wykresie, zarówno liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci jak i liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ulega ciągłemu zmniejszeniu. Pierwszy ze wskaźników, dotyczący liczby rodzin korzystających ze wsparcia na przestrzeni lat 2016-2020 zmniejszył się z poziomu 422 do poziomu 281, co stanowi spadek o 141 rodzin (czyli ok. 33,41%). Natomiast drugi ze wskaźników, wskazujących na liczbę dzieci na które otrzymuje się zasiłek rodzinny, zmniejszył się z poziomu 786 do poziomu 561, co stanowi spadek o 225 tj. 28,63%.

Wykres 9 - Wydatki na świadczenia wychowawcze

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Uzupełnieniem informacji w zakresie wsparcia rodziny w Gminie Gościeradów mogą być również wartości wydatków poniesionych na świadczenia wychowawcze. W ramach programu „Rodzina 500+” rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze ma charakter powszechny i przysługuje niezależnie od dochodu rodziny.

Rządowy program „Rodzina 500+” to wsparcie polskich rodzin w częściowym pokryciu wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Jak widzimy na powyższym wykresie, wartość ponoszonych na ten cel wydatków stale rośnie. Jest to głównie wynikiem zmian w programie w zakresie jego dostępności i przysługiwania w zależności od liczby dzieci. Na podstawie poniższego wykresu należy zauważyć, że wydatki na świadczenia wychowawcze z programu „Rodzina 500+” w 2021 roku wyniosły łącznie 6 673 749 zł.

W celu określenia konkretnych problemów w obszarze społecznym związanych z pomocą społeczną i wsparciem rodziny analizie poddano również wskaźniki delimitacyjne określone na poziomie poszczególnych sołectw wchodzących w skład Gminy Gościeradów.

Trzeci wskaźnik delimitacyjny - opisujący procent osób korzystających z pomocy społecznej posłuży do przeprowadzenia precyzyjnej identyfikacji i analizy terenów, w obrębie których występuje największa koncentracja problemów społecznych. Możemy zauważyć, że średnia wartość wskaźnika dla poszczególnych sołectw w Gminie Gościeradów w 2021 roku wynosi 10,76%. W związku z tym, jako sołectwa o ponadprzeciętnym nasileniu problemu należy wskazać: Gościeradów Folwark, Aleksandrów, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Gościeradowska, Księżomierz Kolonia, Łany, Marynopol, Mniszek, Salomin.

Tabela 5 - Procent osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach

Procent osób korzystających z pomocy społecznej	
12,41%	Aleksandrów
11,29%	Gościeradów Folwark
9,38%	Gościeradów Kolonia
9,23%	Gościeradów Plebański
9,02%	Gościeradów Ukazowy
15,13%	Księżomierz Dzierzkowska
15,32%	Księżomierz Gościeradowska
16,84%	Księżomierz Kolonia
6,56%	Księżomierz Kościelna
4,84%	Liśnik Duży
9,25%	Liśnik Duży Kolonia
16,67%	Łany
10,97%	Marynopol
15,83%	Mniszek
12,20%	Salomin
9,95%	Suchodół
8,46%	Szczecyn
6,24%	Wólka Gościeradowska
4,90%	Wólka Szczeka
10,76%	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Uszczegółowieniem występujących problemów społecznych w Gminie Gościeradów może być problem ubóstwa. Zagrożenie lub występujący stan ubóstwa odciska piętno na całych rodzinach i może prowadzić do wielu ich dysfunkcji lub nawet wykluczenia społecznego. Ubóstwo i wykluczenie społeczne mogą współwystępować jednocześnie z innymi problemami społecznymi, takimi jak: niepełnosprawności i długotrwałe choroby, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach oraz uzależnienia. W związku z powyższym, znacząca część beneficjentów pomocy społecznej występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia. Należy również zaznaczyć, że

problem ubóstwa bardzo często łączy się również z problemem bezrobocia. Dlatego też, problem ten został przeanalizowany w oddzielnym podrozdziale.

Czwarty wskaźnik delimitacyjny - opisujący procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa pozwala określić dokładną liczbę sołectw, w których występuje największa koncentracja niniejszego problemu.

Tabela 6 - Procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	
2,26%	Aleksandrów
1,88%	Gościeradów Folwark
1,04%	Gościeradów Kolonia
5,65%	Gościeradów Plebański
0,56%	Gościeradów Ukazowy
4,10%	Księżomierz Dzierzkowska
5,20%	Księżomierz Gościeradowska
6,32%	Księżomierz Kolonia
0,39%	Księżomierz Kościelna
1,25%	Liśnik Duży
1,07%	Liśnik Duży Kolonia
9,58%	Łany
3,23%	Marynopol
9,17%	Mniszek
2,44%	Salomin
0,00%	Suchodół
1,18%	Szczecyn
1,29%	Wólka Gościeradowska
1,96%	Wólka Szczeka
3,08%	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Możemy zauważyć, że średnia wartość wskaźnika dla poszczególnych sołectw w Gminie Gościeradów w 2021 roku wynosi 3,08%. Zatem jako obszary o ponadprzeciętnym nasileniu problemu należy wskazać wszystkie sołectwa, w których odnotowano problem na poziomie wyższym od tej wartości tj.: Gościeradów Plebański, Księżomierz Dzierzkowska, Księżomierz Gościeradowska, Księżomierz Kolonia, Łany, Marynopol, Mniszek.

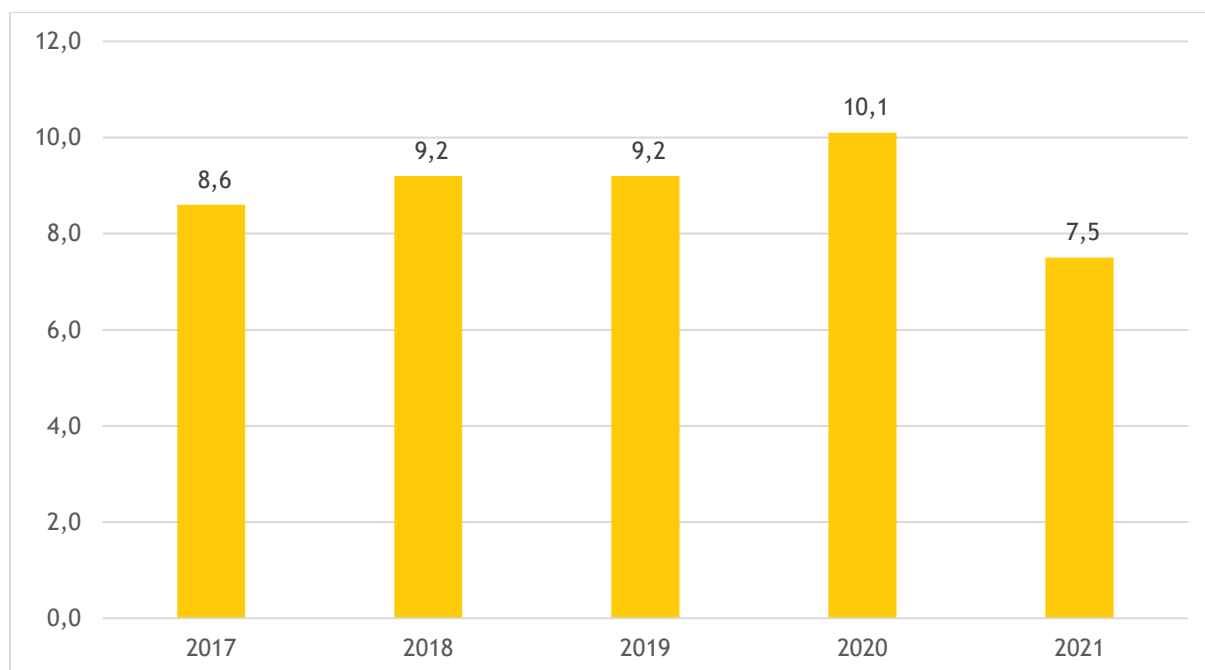
2.2.3. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest to zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia. Wyróżniamy również szczególny rodzaj bezrobocia tj. bezrobocie długotrwałe, czyli przekraczające 12 miesięcy. Bezpośrednią przyczyną bezrobocia jest zazwyczaj niewystarczająca liczba wolnych miejsc pracy. Wśród innych przyczyn takiego stanu rzeczy wymienić należy również: wadliwą organizację rynku pracy, brak odpowiednich kwalifikacji bezrobotnych, trudności mieszkaniowe uniemożliwiające przesuwanie nadwyżek siły roboczej do ośrodków wykazujących jej niedobór, oferowanie zbyt niskich stawek płacowych (np. w porównaniu z wypłacanym zasiłkiem dla bezrobotnych).

Zjawisko bezrobocia jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe społeczeństwa. Długotrwały brak stałego wynagrodzenia może również powodować uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej. Inne problemy jakie rodzi bezrobocie to negatywny wpływ kondycję psychofizyczną społeczeństwa, pogłębiająca się izolacja społeczna osób pozostających bez pracy oraz spadek ich aktywności społecznej. Jak wspomniano powyżej, problem bezrobocia może być również ściśle powiązany z problemem ubóstwa. Można wręcz powiedzieć, że bardzo często ubóstwo jest spowodowane właśnie bezrobociem.

Pewien poziom bezrobocia (ok. 3%) jest w gospodarce nieunikniony, a nawet konieczny, ponieważ umożliwia dostosowanie struktury produkcji do zmieniających się potrzeb. Nadmierne bezrobocie jest jednak zjawiskiem niekorzystnym i to nie tylko dla osób nim dotkniętych, w skali masowej jest ogromnym ciężarem dla całej gospodarki kraju.

Wykres 10 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

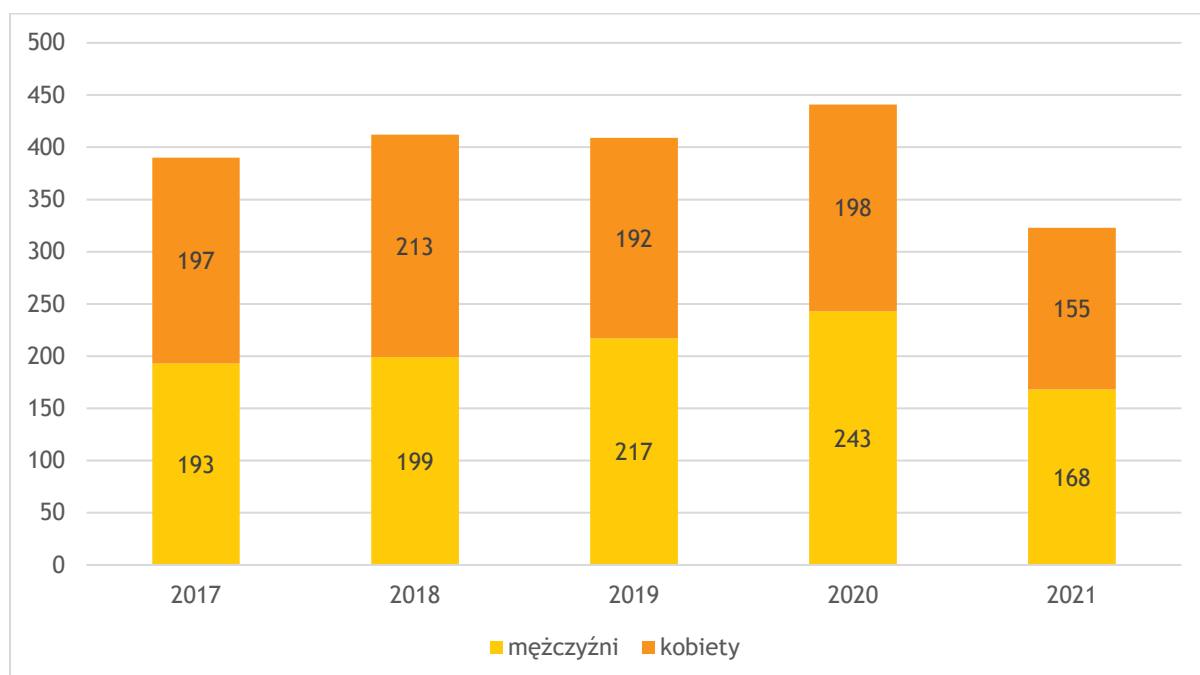
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Gościeradów jest dość wysoki. Poziom bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym zmieniał się na przestrzeni badanego okresu. Najwyższą wartość na przestrzeni badanego okresu odnotowano w 2020 r., kiedy wartość wskaźnika wynosiła 10,1%. Natomiast najniższą wartość odnotowano w roku 2021 kiedy poziom bezrobocia wynosił 7,5%. Jednak w odniesieniu do całkowitej liczby ludności wartość wskaźnika będzie zdecydowanie wyższa. Działania Gminy w zakresie walki z bezrobociem obejmują głównie:

- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu gminy i przedsiębiorczości mieszkańców,
- organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych,
- organizowanie prac społecznie-użytecznych.

Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Gościeradów systematycznie spadała na przestrzeni lat 2017-2021 z poziomu 193 do poziomu 128.

Wykres 11 - Liczba bezrobotnych w latach 2017-2021 na terenie Gminy Gościeradów

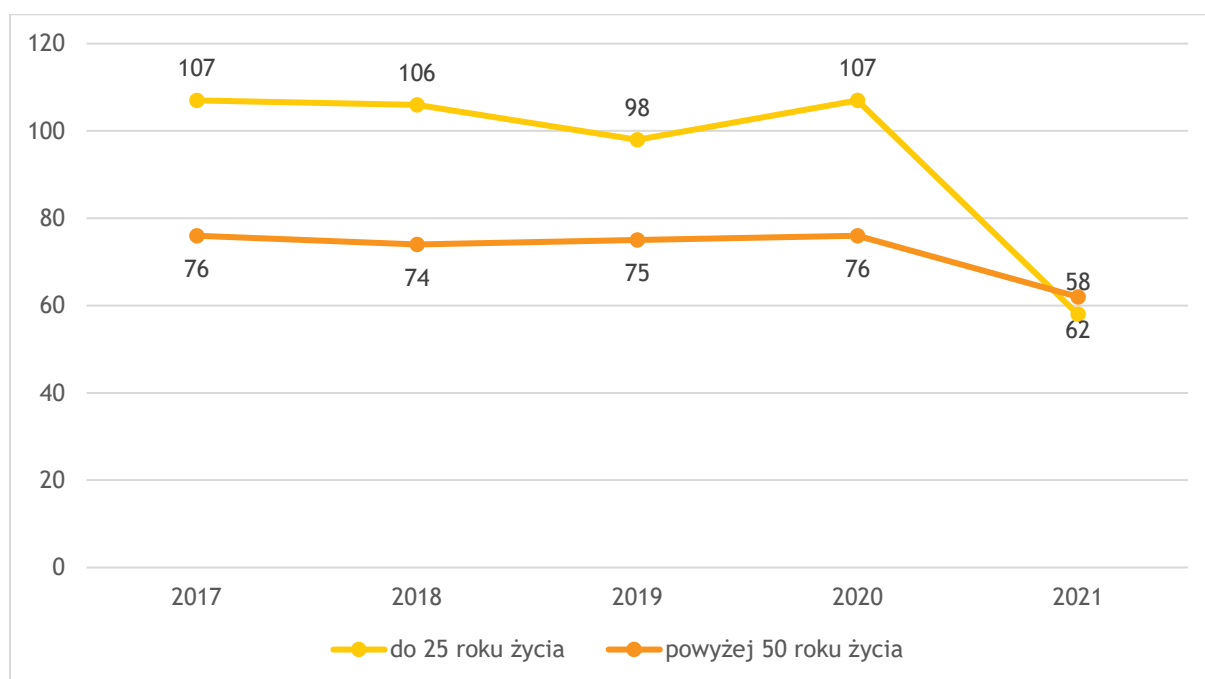

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Na podkreślenie zasługuje fakt, że obecnie liczba bezrobotnych kobiet wśród ogółu bezrobotnych jest mniejsza aniżeli mężczyzn. Dysproporcje te zmieniały się nieznacznie na przestrzeni lat. W związku z tym należy podjąć działania mające na celu wyrównanie szans na rynku pracy. Istnieje wiele możliwości pozyskania znacznych środków finansowych na podniesienie jakości kapitału społecznego, przystosowanie do możliwości lokalnego rynku pracy oraz pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy.

Badając problem bezrobocia w Gminie Gościeradów należy również zwrócić uwagę na poszczególne grupy bezrobotnych. Należą do nich: ludzie młodzi do 25 roku życia oraz osoby w średnim wieku powyżej 50 roku życia. Z różnych względów są to grupy szczególnie narażone na problem bezrobocia. Sytuację w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12 - Liczba bezrobotnych w grupach do 25 roku życia i powyżej 50 roku życia

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Na początku analizowanego okresu dość liczną grupą wśród bezrobotnych stanowiły osoby młode do 25 roku życia. Oznacza to, że duża część bezrobotnych w gminie Gościeradów była w wieku najwyższej aktywności zawodowej. Związane mogło być to przede wszystkim z niedostosowaniem poziomu wykształcenia, brakiem kwalifikacji zawodowych pozwalających uzyskać zatrudnienie na obecnym wymagającym rynku pracy, brakiem doświadczenia zawodowego oraz nieumiejętnością efektywnego poruszania się po rynku pracy. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej znacząco zmalała na przestrzeni lat 2017-2021 i obecnie wynosi 58 osób.

Podobnie przedstawia się sytuacja bezrobotnych w grupie wiekowej 50+. Tutaj jednak różnice na przestrzeni analizowanego okresu nie są aż tak znaczące. Widoczny jest natomiast spadek wartości wskaźnika z poziomu 76 w roku 2017 do poziomu 62 w roku 2021. Taki stan rzeczy świadczy o tym, że przedstawiciele niniejszej grupy wiekowej w miarę stabilnie radzą sobie na rynku pracy jednak wciąż występuje określona grupa osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia. Powodem mogą być np. trudności w przystosowaniu się do zmieniających się wymagań na rynku pracy.

W celu określenia konkretnych problemów w obszarze społecznym związanych z bezrobociem analizie poddano również wskaźniki delimitacyjne określone na poziomie poszczególnych sołectw wchodzących w skład Gminy Gościeradów.

Piąty wskaźnik delimitacyjny - opisujący liczbę osób długotrwale bezrobotnych wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu. Wśród sołectw w których odnotowano przekroczenia względem średniej, należy wskazać sołectwa: Gościeradów Ukazowy, Szczecyn, Wólka Gościeradowska, Gościeradów Folwark, Liśnik Duży, Łany, Mniszek. Co ciekawe, na terenie sołectwa Wólka Szczeka nie odnotowano żadnej osoby długotrwale bezrobotnej.

Tabela 7 - Liczba osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni

Liczba osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale	
9	Aleksandrów
14	Gościeradów Folwark
10	Gościeradów Kolonia
8	Gościeradów Plebański
31	Gościeradów Ukazowy
5	Ksieźomierz Dzierzkowska
8	Ksieźomierz Gościeradowska
7	Ksieźomierz Kolonia
5	Ksieźomierz Kościelna
13	Liśnik Duży
5	Liśnik Duży Kolonia
13	Łany
2	Marvno pole
16	Mniszek
9	Salomin
8	Suchodół
25	Szczecyn
17	Wólka Gościeradowska
0	Wólka Szczeka
10.79	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Taki stan rzeczy wskazuje, iż bezrobocie w ww. jednostkach ma charakter stały, a nie przejściowy. Pozostawanie bez pracy to szczególnie trudny czas, nie tylko z uwagi na aspekt finansowy, ale także psychologiczny i społeczny. Im bardziej przedłuża się okres długotrwałego bezrobocia, tym trudniejszy jest powrót i adaptacja do wymagań rynku pracy. Należy zaznaczyć, że przedłużenie okresu pozostawania bez stałych środków finansowych ogranicza w sposób znaczny możliwości włączenia się w życie społeczne. Bardzo często osoby pozostające bez zatrudnienia, z uwagi na swoją sytuację materialną nie mają możliwości aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Przedłużający się okres pozostawania bez zatrudnienia może powodować adaptację do zaistniałej sytuacji. Uznaje się, że po upływie 12 miesięcy poszukiwań pracy następuje pogłębienie i stabilizacja negatywnych konsekwencji. Proces obniżenia aktywności życiowej przybiera na sile, pogarsza się również sytuacja psychiczna i fizyczna. Konsekwencje przedłużającego się bezrobocia prowadzą do kolejnych problemów, które poprzez obniżenie motywacji, poprzez poczucie bezradności prowadzą do akceptacji bezrobocia.

2.2.4. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

Poziom bezpieczeństwa mieszkańców jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia oraz rozwój lokalnej społeczności. Ma on również istotny wpływ na określenie, które obszary wykazują cechy degradacji. Zmniejszenie poziomu bezpieczeństwa odbywa się poprzez rosnącą liczbę zdarzeń związanych z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm.

Przestępczość jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo, że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na postawy i zachowania mieszkańców gminy. Należy również zaznaczyć, że dla wielu osób czynnik bezpieczeństwa i chęć życia na spokojnym obszarze stanowi istotną wartość, bardzo często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się.

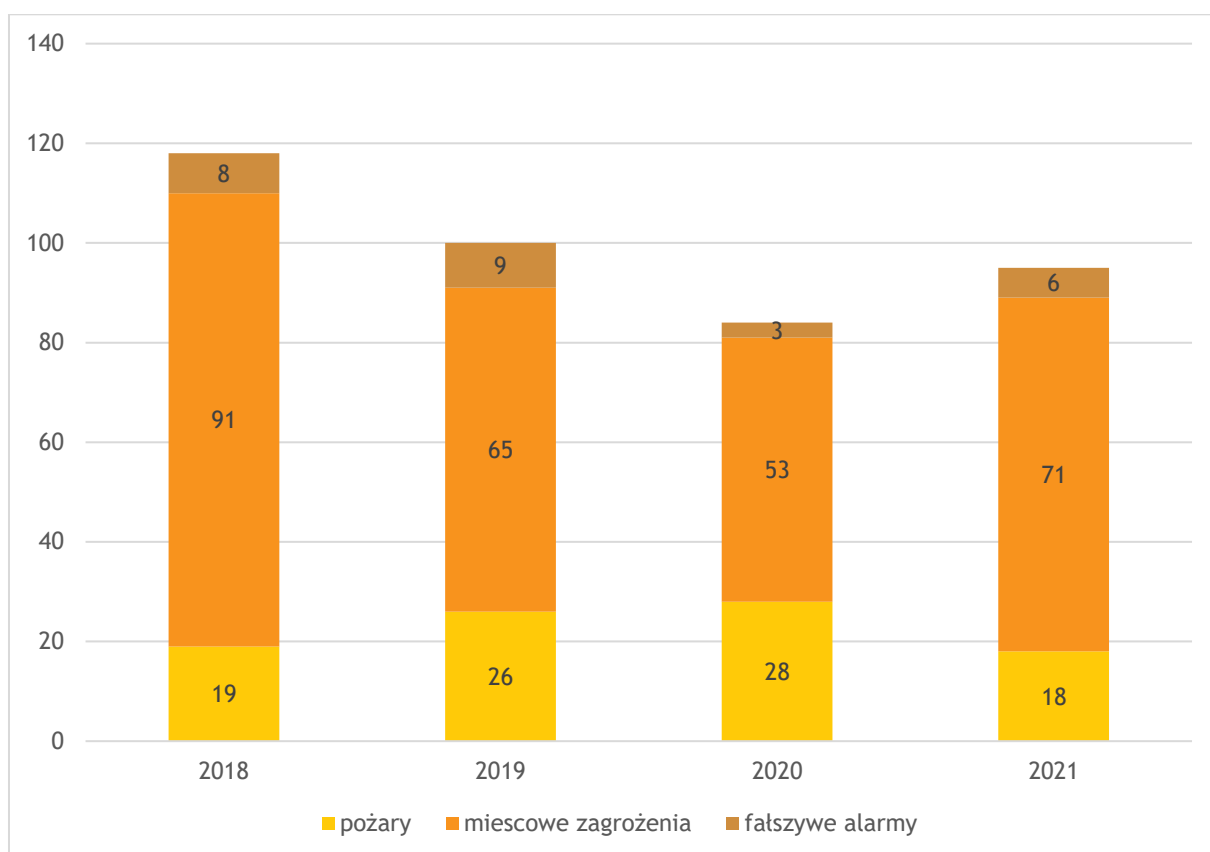
Nad bezpieczeństwem mieszkańców i porządkiem publicznym czuwa Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku poprzez Komisariat Policji w Annopolu oraz dziewięć prężnie działających jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: OSP Gościeradów, OSP Księżomierz, OSP Wólka Gościeradowska, OSP Liśnik Duży, OSP Suchodoły, OSP Marynopol, OSP Szczecyn, OSP Salomin oraz OSP Aleksandrów.

Jednostki OSP z terenu Gminy Gościeradów dzięki odpowiedniemu wyposażeniu i przygotowaniu podejmują działania w wielu różnorodnych zakresach ratownictwa. Od podstawowego, czyli ratowniczo-gaśniczego w celu ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska poprzez prowadzenie wielu innych działań o charakterze profilaktycznym.

Poniżej zaprezentowano dane dotyczące zdarzeń z zakresu ochrony przeciwpożarowej odnotowanych na terenie Gminy Gościeradów. Należy zaznaczyć, że ogólna liczba zdarzeń na przestrzeni lat 2018-2021 utrzymuje się na względnie stałym poziomie i waha się pomiędzy 118 w roku 2018 do 84 w roku 2020. Największa liczba zagrożeń to tzw. zagrożenia miejscowe (niebędące pożarami). Powodem takiego stanu rzeczy może być rosnąca liczba katastrof naturalnych spowodowanych warunkami klimatycznych lub postępująca degradacja przestrzeni publicznych, w tym również budynków mieszkalnych i przemysłowych.

Jeśli chodzi o liczbę pożarów, to ich liczba na przestrzeni analizowanego okresu rosła do 2020 roku. Jednak ostatni rok przyniósł spadek wartości wskaźnika. Niestety w każdym roku odnotowywane jest kilka fałszywych alarmów, co z pewnością jest zjawiskiem negatywnym. Alarmowanie służb ratowniczych bez potrzeby może powodować, że osoby naprawdę potrzebujące pomocy mogą jej nie otrzymać, lub pomoc ta będzie znacznie spóźniona.

Wykres 13 - Zdarzenia wg rodzajów w latach 2018-2021 na terenie Gminy Gościeradów

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Poniżej przedstawiono dane dotyczące stwierdzonych przestępstw, kolizji drogowych oraz przeprowadzonych interwencji domowych zostały opracowane na podstawie systemów informatycznych Komisariatu Policji w Annopolu.

Tabela 8 - Przestępstwa na terenie Gminy Gościeradów w 2021 r.

Lp.	Sołectwo	Przestępczość ogółem - liczba	Przestępczość z wyłączeniem zdarzeń RD	Przestępczość zdarzenia w RD (W, K)	Liczba interwencji
1	Aleksandrów	3	2	1	2
2	Gościeradów Folwark.	9	8	1	3
3	Gościeradów Kolonia	0	0	0	0
4	Gościeradów Plebański	8	6	2	1
5	Gościeradów Ukazowy	9	7	2	3

6	Księżomierz Dzierzkowska	2	2	0	2
7	Księżomierz Gościeradowska	3	3	0	2
8	Księżomierz Kolonia	0	0	0	0
9	Księżomierz Kościelna	1	1	0	1
10	Liśnik Duży	5	1	4	2
11	Liśnik Duży Kolonia	6	6	0	1
12	Łany	2	2	0	1
13	Marynopol	2	2	0	0
14	Mniszek	7	5	2	2
15	Salomin	5	5	0	2
16	Suchodoły	3	3	0	3
17	Szczecyn	6	6	0	3
18	Wólka Gościeradowska	4	4	0	3
19	Wólka Szczeka	0	0	0	1
Razem w gminie		131	75	63	12

Źródło: Komisariat Policji w Annopolu

Przestępstwa na terenie Gminy Gościeradów możemy przedstawić w podziale na przestępstwa popełnione w ruchu drogowym, w tym wypadki i kolizje oraz przestępstwa z wyłączeniem zdarzeń ruchu drogowego. Statystyki prowadzone przez Komendę Powiatowa Policji w Kraśniku wskazują również na odrębną kategorię zdarzeń jakimi są interwencje policyjne.

W celu określenia konkretnych problemów w obszarze społecznym związanych z bezrobociem analizie poddano również wskaźniki delimitacyjne określone na poziomie poszczególnych sołectw wchodzących w skład Gminy Gościeradów. Określenie liczby przestępstw ogółem w poszczególnych sołectwach pokazuje skalę i lokalizację problemu.

Taki stan rzeczy obrazuje ogólny stan poszczególnych sołectw Gminy Gościeradów w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców. Interwencje policyjne są odpowiedzią na różnego rodzaju zagrożenia i zgłoszenia mieszkańców.

Tabela 9 - Przestępczość ogółem w sołectwach Gminy Gościeradów w 2021 r.

Przestępczość ogółem w sołectwach Gminy Gościeradów	
3	Aleksandrów
9	Gościeradów Folwark
0	Gościeradów Kolonia
8	Gościeradów Plebański
9	Gościeradów Ukazowy
2	Księżomierz Dzierzkowska
3	Księżomierz Gościeradowska
0	Księżomierz Kolonia
1	Księżomierz Kościelna
5	Liśnik Duży
6	Liśnik Duży Kolonia
2	Łany
2	Marvno pole
7	Mniszek
5	Salomin
3	Suchodoły
6	Szczecyn
4	Wólka Gościeradowska
0	Wólka Szczeka
3,95	ŚREDNIA

Źródło: Komisat Policji w Annopolu

Szósty wskaźnik delimitacyjny - wskazujący na liczbę przestępstw w poszczególnych sołectwach gminy Gościeradów wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu. Należy zaznaczyć, że wartości wskaźnika rozkładają się dość nierównomiernie. Zdecydowanie najwyższy poziom przestępczości możemy odnotować w sołectwach: Gościeradów Folwark, Gościeradów Plebański, Gościeradów Ukazowy, Liśnik Duży, Liśnik Duży Kolonia, Mniszek, Salomin, Wólka Gościeradowska. Wartość wskaźnika we wskazanych gminach znacząco przewyższa tutaj wartość średnią dla gminy oraz wartości w pozostałych sołectwach.

2.2.5. POZIOM EDUKACJI

Poziom edukacji to jeden z elementów składających się na obszar społeczny. Należy zaznaczyć, że poziom edukacji ma istotny wpływ na obszar społeczny. Odpowiednio wysoki poziom nauczania procentuje w przyszłości, jest więc bardzo ważnym elementem kształtowania potencjału społeczeństwa.

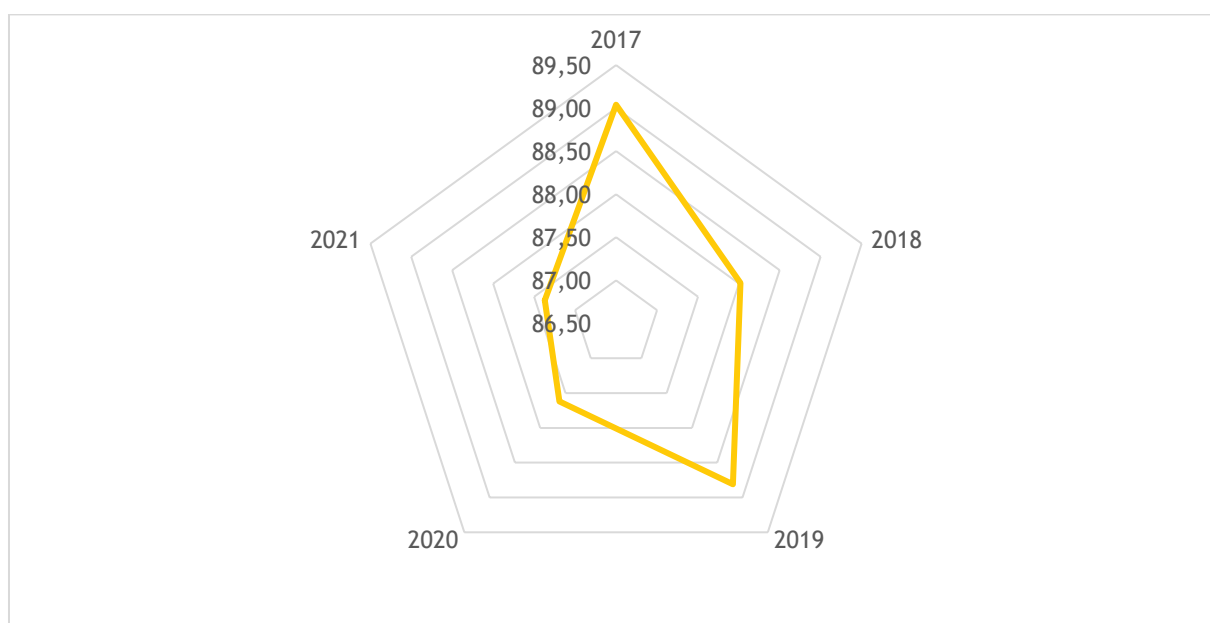
Gmina Gościeradów posiada dość dobrze rozwiniętą i wyposażoną bazę oświatową. Obecnie w gminie funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Zespół Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Gościeradowie, w skład którego wchodzi: Publiczna Szkoła Podstawowa, Publiczne Przedszkole oraz oddziały przedszkolne
- Zespół Szkół im. Józefa Twaroga w Księżomierzy, w skład którego wchodzi: oddział przedszkolny, Publiczne Przedszkole i Publiczna Szkoła Podstawowa.

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janiny Wierchowskiej w Liśniku Dużym, w skład której wchodzi również oddziały przedszkolne.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mniszku z oddziałem przedszkolnym i zespołem wychowania przedszkolnego.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. Karola Konopki w Szczecynie z oddziałem przedszkolnym, której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Szczecyn.

Jednym z ważniejszych wskaźników mogących określać stan infrastruktury i poziom edukacji na terenie Gminy Gościeradów jest współczynnik skolaryzacji brutto. Jest to relacja liczby osób uczących się (wg stanu na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym.

Wykres 14 - Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Na podstawie przedstawionego wykresu możemy zauważyć, że współczynnik skolaryzacji brutto dla Gminy Gościeradów ulega ciągłemu zmniejszeniu. Wartość wskaźnika w roku 2017 wynosiła 89,04 natomiast w roku 2021 już tylko 87,37. Taki stan rzeczy oznacza, że coraz mniejsza liczba dzieci zamieszkujących gminę pobiera w niej naukę, a rośnie liczba dzieci uczęszczających do szkoły w innych, prawdopodobnie sąsiednich gminach.

W celu określenia konkretnych problemów w obszarze społecznym związanych z poziomem edukacji analizie poddano również wskaźniki delimitacyjne określone na poziomie poszczególnych sołectw wchodzących w skład Gminy Gościeradów.

Siódmy wskaźnik delimitacyjny - określony na podstawie średnich wyników z egzaminów ósmoklasisty wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu związanego z poziomem nauki. Należy jednak zaznaczyć, że nie wszystkie sołectwa posiadają na swoim terenie szkołę podstawową. Jednak z uwagi na fakt, iż to właśnie edukacja na poziomie podstawowym jest zadaniem własnym gminy, podjęto decyzję o włączeniu niniejszego wskaźnika do analizy.

Rejonizacja nauczania pozwala nie tylko na określenie jakości kształcenia w poszczególnych placówkach. Na podstawie średnich wyników z egzaminów ósmoklasisty możemy określić pośrednio, że dzieci zamieszkujące określone sołectwa w Gminie Gościeradów mogą posiadać gorsze warunki do nauki (np. rodzinne, materialne czy też mieszkaniowe), które mogą skutkować osiąganiem gorszych wyników w nauczaniu, w tym także gorszych wyników na egzaminach na zakończenie ósmej klasy. Może to również świadczyć o występowaniu innych negatywnych czynników społecznych, wpływających na efektywność kształcenia (takich jak np. sytuacja finansowa rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunki do nauki, współpraca rodziców ze szkołą).

Tabela 10 - Średnie wyniki z egzaminu ósmioklasisty w szkołach na terenie Gminy Gościeradów

Średnie wyniki z egzaminu ósmioklasisty w szkołach podstawowych	
42%	Aleksandrów
58%	Gościeradów Folwark
58%	Gościeradów Kolonia
58%	Gościeradów Plebański
58%	Gościeradów Ukazowy
42%	Ksieżomierz Dzierzkowska
42%	Ksieżomierz Gościeradowska
42%	Ksieżomierz Kolonia
42%	Ksieżomierz Kościelna
50%	Liśnik Duży
43%	Liśnik Duży Kolonia
29%	Łany
58%	Marvnoполе
29%	Mniszek
58%	Salomin
45%	Suchodół
27%	Szczecyn
58%	Wólka Gościeradowska
27%	Wólka Szczeka
42%	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Powyższe dane wskazują, że wyniki poniżej średniej gminnej na egzaminie ósmoklasisty odnotowano w sołectwach: Łany, Mniszek, Szczecyn, Wólka Szczeka. W pozostałych przypadkach wyniki są zróżnicowane. Kilka sołectw odnotowało wartość wskaźnika równej średniej gminnej wynoszącej 42%.

2.2.6. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Aktywność obywatelska jest czynnikiem, który wywiera znaczący wpływ sytuację i rozwój społeczności lokalnej. To właśnie od niniejszej aktywności zależy również poziom kapitału społecznego, a tym samym potencjał do dokonywania zmian w obszarach zdegradowanych i wymagających rewitalizacji.

Przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jednym z elementów aktywności mieszkańców są organizacje pozarządowe. Jest to grupa podmiotów funkcjonujących w sferze ekonomii społecznej, która poprzez działalność ekonomiczną i pożytku publicznego wspiera lokalną społeczność. Bardzo często służy ona także integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu. Dobrze zorganizowane społeczeństwo obywatelskie może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Bardzo istotnym elementem wspierającym aktywność obywatelską jest również współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego. Pozwala ona nie tylko skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań. Gmina Gościeradów korzysta z aktywności swoich mieszkańców.

Tabela 11 - Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Gościeradów

Koła Gospodyń Wiejskich	Stowarzyszenia i Fundacje	Kluby sportowe
Koło Gospodyń Wiejskich w Mniszku	Stowarzyszenie Przyjaciół Gościeradowa	Gminny Klub Sportowy Gościeradów
Koło Gospodyń Wiejskich w Szczecynie	Stowarzyszenie Na rzecz Rozwoju Wsi Szczecyn	Uczniowski Klub Sportowy „PANDA” w Liśniku Dużym
Koło Gospodyń Wiejskich w Suchodołach	Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Gościeradów	Uczniowski Klub Sportowy przy Publicznej Szkole Podstawowej w Gościeradowie
Koło Gospodyń Wiejskich „Tatańczanki” w Salominie	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Książomierz	Uczniowski Klub Sportowy „Orion” w Książomierzy

Koło Gospodyń Wiejskich w Marynopolu	Stowarzyszenie Szkoła Przyszłością w Wólce Gościeradowskiej	
Koło Gospodyń Wiejskich „Wólczanki” w Wólce Gościeradowskiej	Stowarzyszenie Wspomagania Osób Niepełnosprawnych „RES SACRA MISER”	
Koło Gospodyń Wiejskich w Liśniku Dużym	Fundacja Kreatywnych Inspiracji	
Koło Gospodyń Wiejskich w Gościeradowie.	Stowarzyszenie Sympatyków Kultury Fizycznej Klub Sportowy Tuczyn Mniszek	
	Stowarzyszenie Wokół Księżomierzy i Aleksandrowa	
	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet	

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego odbywa się zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności. Opisywana współpraca odbywa głównie w formie współpracy o charakterze finansowym. Zasady współpracy samorządu gminnego z NGO regulują roczne programy współpracy gminy Gościeradów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem Programu Współpracy jest umocnienie lokalnych działań, stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych oraz usprawnienie współpracy między Gminą Gościeradów a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami mogącymi realizować zadania pożytku publicznego. Dla realizacji współpracy finansowej, w budżecie Gminy Gościeradów na rok 2020 przeznaczono na dotacje celowe kwotę 114 000,00 zł.

Zadania wymienione w programie realizowano w formie otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w zakresie:

- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, na które przeznaczono 84 000,00 zł;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa narodowego, oświaty i wychowania, na które przeznaczono 30 000,00 zł.

Wskaźnikiem pozwalającym określić aktywność obywatelską może być frekwencja na zebraniach sołeckich (np. podczas ostatniego wyboru sołtysa). Frekwencja wyborcza jest dowodem zaangażowania obywatelskiego w życie gminy. Mierzy również stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w zarządzaniu gminą oraz ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne w środowisku lokalnym. Analiza frekwencji na zebraniach sołeckich może wskazywać, w jakich obszarach istnieje ryzyko wystąpienia problemu niskiego kapitału społecznego.

W celu określenia konkretnych problemów w obszarze społecznym związanych z poziomem aktywności obywatelskiego analizie poddano również wskaźniki delimitacyjne określone na poziomie poszczególnych sołectw wchodzących w skład Gminy Gościeradów.

Ósmy wskaźnik delimitacyjny - określony na podstawie frekwencji podczas ostatnich wyborów sołtysa wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu braku aktywności społecznej mieszkańców.

Tabela 12 - Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa

Lp.	Sołectwo	Ilość osób uprawnionych do głosowania	Ilość osób obecnych na zebraniu	Frekwencja (%)
1	Aleksandrów	250	65	26,00%
2	Gościeradów Folwark.	332	7	2,11%
3	Gościeradów Kolonia	101	18	17,82%
4	Gościeradów Plebański	280	19	6,79%
5	Gościeradów Ukazowy	898	48	5,35%
6	Księżomierz Dzierzkowska	415	58	13,98%
7	Księżomierz Gościeradowska	355	35	9,86%
8	Księżomierz Kolonia	181	10	5,52%
9	Księżomierz Kościelna	277	4	1,44%
10	Liśnik Duży	581	36	6,20%
11	Liśnik Duży Kolonia	288	29	10,07%

12	Łany	255	17	6,67%
13	Marynopol	157	26	16,56%
14	Mniszek	372	47	12,63%
15	Salomin	375	45	12,00%
16	Suchodoły	426	55	12,91%
17	Szczecyn	531	62	11,68%
18	Wólka Gościeradowska	478	39	8,16%
19	Wólka Szczeka	108	8	7,41%
Razem w gminie		6660	628	9,43%

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Analiza danych z zakresu frekwencji na zebraniach sołeckich podczas ostatnich wyborów sołtysów wskazuje jak duże dysproporcje występują pomiędzy poszczególnymi sołectwami. Średnia dla Gminy Gościeradów wynosi 9,43%. Jednak aż dziewięć sołectw odnotowało wynik poniżej średniej: Gościeradów Folwark, Gościeradów Plebański, Gościeradów Ukazowy, Księżomierz Gościeradowska, Księżomierz Kolonia, Księżomierz Kościelna, Liśnik Duży, Łany, Wólka Gościeradowska, Wólka Szczeka. Najwyższa frekwencja wyborcza została odnotowana w sołectwach: Aleksandrów, Gościeradów Kolonia, Marynopol oraz Księżomierz Dzierzkowska. Podsumowując powyższe zestawienie możemy stwierdzić, że bardzo często aktywność obywatelska mieszkańców w zakresie wyborów na sołtysa była wyraźniejsza w mniejszych sołectwach. Może to dowodzić, że ludzie mają w nich większe poczucie wpływu na otaczającą rzeczywistość.

2.3. OBSZAR GOSPODARCZY

Diagnoza obszaru gospodarczego stanowi jeden z elementów wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że odpowiednio rozwinięty obszar działalności gospodarczej zależy przede wszystkim od samych mieszkańców i bardzo często jest ściśle związany z obszarem społecznym.

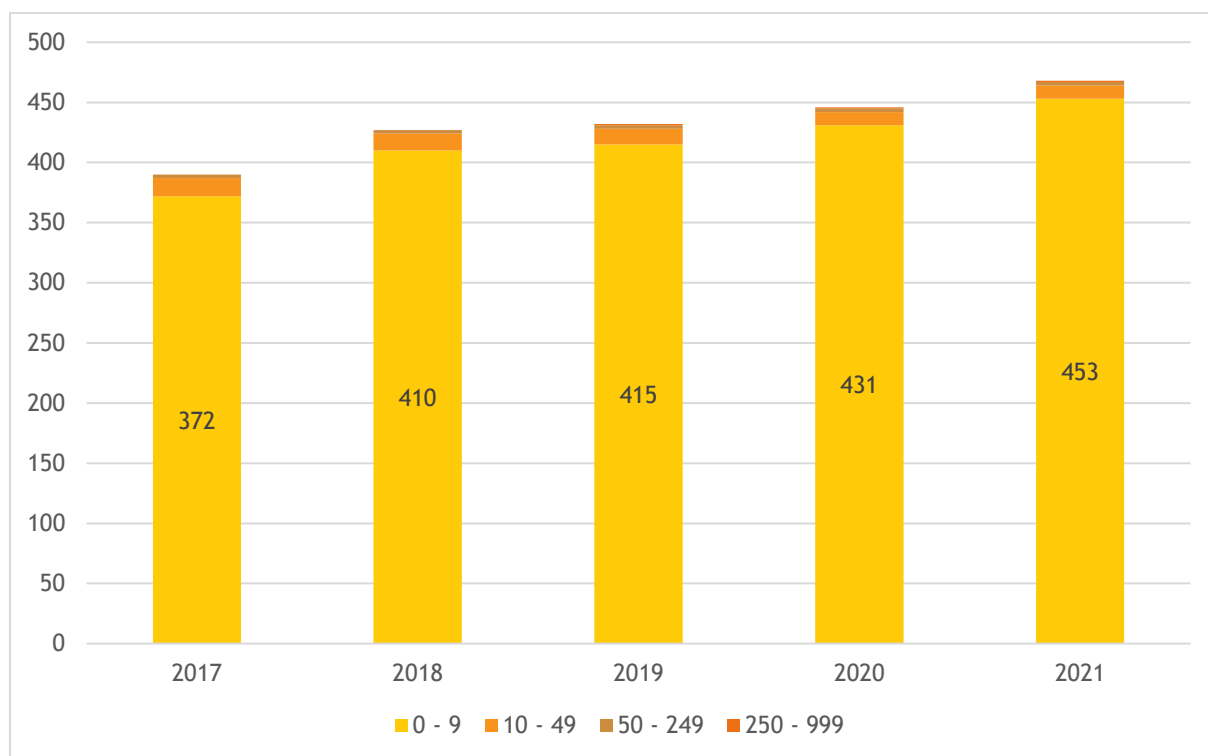
Ze względu na rolniczy charakter Gminy Gościeradów i niewielką liczbę podmiotów gospodarczych, rynek pracy w gminie jest niewielki i oferowane na lokalnym rynku możliwości pracy nie są atrakcyjne dla ludności w wieku produkcyjnym, w związku z tym widoczna jest stopniowa migracja ludności w celach zarobkowych, zarówno do większych ośrodków miejskich, jak i innych krajów.

2.3.1. STRUKTURA PRZEDSIĘBIORSTW

Analizując strukturę przedsiębiorstw na terenie Gminy Gościeradów, należy zwrócić uwagę na ich podział wg liczby zatrudnionych pracowników.

Najliczniejszą grupę stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Ich liczba na przestrzeni lat 2017-2021 wzrosła z poziomu 372 do poziomu 453. Należy odnotować również, że wzrost liczby najmniejszych przedsiębiorstw jest względnie stały. Corocznie ich liczba zwiększa się o kilka/kilkanaście tego typu jednostek. W zakresie przedsiębiorstw małych, zatrudniających od 10 do 49 na przestrzeni badanego okresu utrzymuje się stała liczba 13 przedsiębiorstw. Jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa średnie, zatrudniające od 50 do 249 osób sytuacja nie jest tak korzystna. Tutaj od 2017 roku liczba przedsiębiorstw tego typu spadła z poziomu 15 do 11. Ponadto w Gminie działają 3 średnie przedsiębiorstwa, w których pracuje od 50 do 249 pracowników. Należy również zaznaczyć, że na terenie Gminy Gościeradów znajduje się 1 duże przedsiębiorstwo zatrudniające ponad 250 pracowników. Rynek pracy wykazuje zatem dość duży potencjał, jednak w opinii mieszkańców, brak pracy jest istotnym problemem społecznym.

Wykres 15 - Struktura przedsiębiorstw w Gminie Gościeradów na podstawie liczby zatrudnionych pracowników

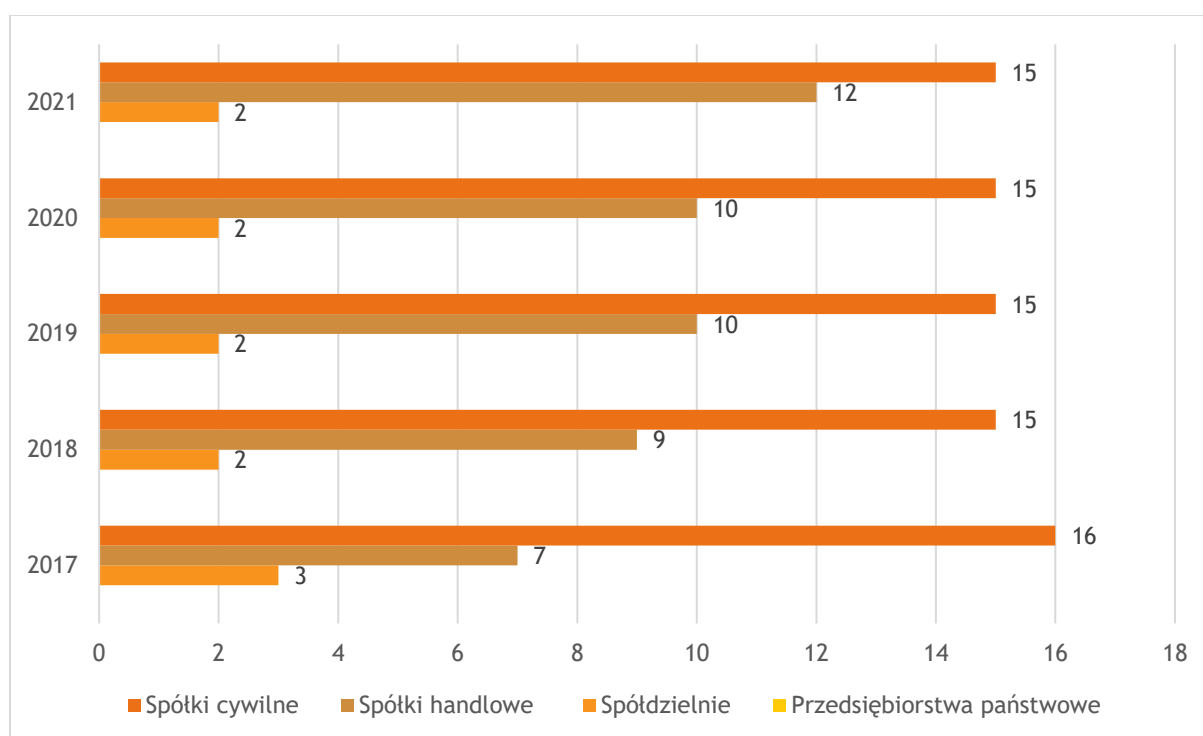

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Na podstawie danych GUS, możemy wyróżnić także podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej w Gminie Gościeradów. Co dość

istotne, w roku 2021 r. nie było zarejestrowanych żadnych przedsiębiorstw państwowych. Odnotowano natomiast 2 spółdzielnie, 12 spółek handlowych i 15 spółek cywilnych. Możemy zatem zauważyć, że są to wartości znacznie niższe niż w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Gościeradów. Zatem to właśnie przedsiębiorcy prywatni, prowadzący własne firmy stanowią najliczniejszą grupę podmiotów na rynku pracy. Grupa ta pełni bardzo istotną rolę społeczną. Dając zatrudnienie, odprowadzając podatki ma wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą w gminie.

Wykres 16 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej

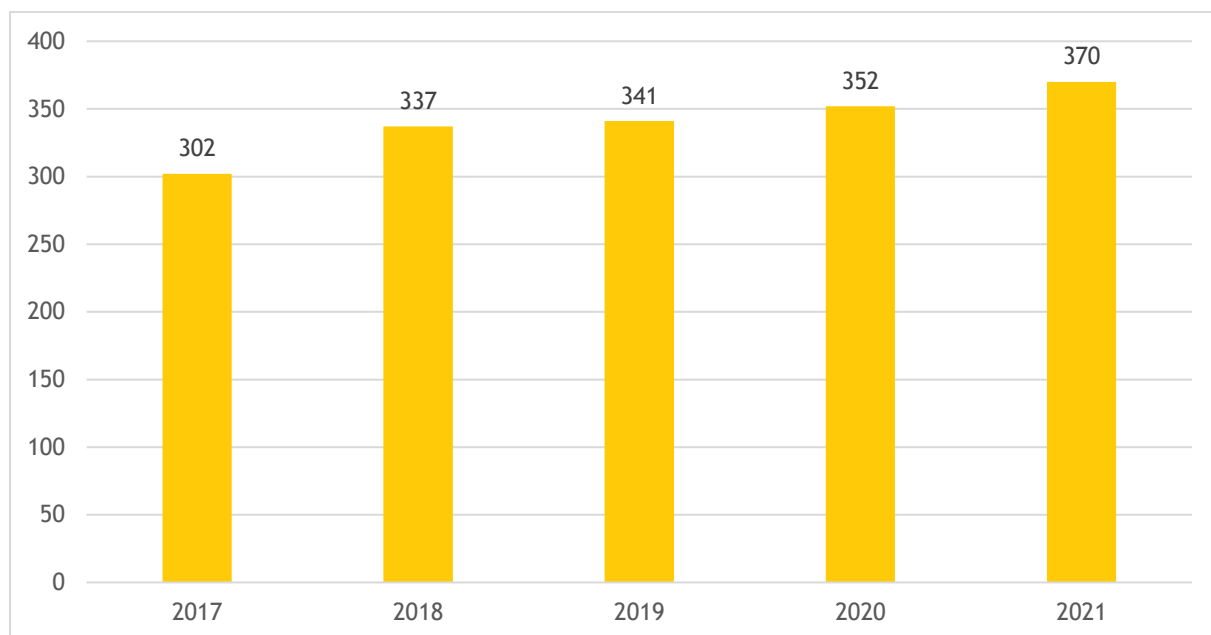
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

2.3.2. POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIESZKAŃCÓW

Istotnym elementem danych z zakresu gospodarki jest również wskaźnik poziomu przedsiębiorczości mieszkańców. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej jest podstawowym elementem struktury przedsiębiorstw.

Znacząca większość podejmowanych inicjatyw gospodarczych opiera się właśnie o tą formę funkcjonowania. Należy również zaznaczyć, że na przestrzeni badanego okresu liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą stale rośnie, co z pewnością jest zjawiskiem pozytywnym. W roku 2017 takich podmiotów było 302, natomiast w roku 2021 odnotowano ich już 370.

Wykres 17 - Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

W związku z powyższym, analizie poddano, w poszczególnych jednostkach referencyjnych, wskaźnik w celu określenia konkretnych problemów w obszarze gospodarczym analizie poddano również wskaźniki delimitacyjne określone na poziomie poszczególnych sołectw wchodzących w skład Gminy Gościeradów. Takie zestawienie pozwala na porównanie sytuacji w poszczególnych sołectwach celem zdelimitowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji również w związku z występowaniem problemów w sferze gospodarczej.

Tabela 13 - Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością gospodarczą

Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością gospodarczą	
Aleksandrów	4
Gościeradów Folwark	18
Gościeradów Kolonia	2
Gościeradów Plebański	4
Gościeradów Ukazowy	19
Ksieżomierz Dzierzkowska	1
Ksieżomierz Gościeradowska	6
Ksieżomierz Kolonia	1
Ksieżomierz Kościelna	0
Liśnik Duży	7
Liśnik Duży Kolonia	5
Łany	1
Marvno Pole	3
Mniszek	5
Salomin	3
Suchodół	7
Szczecyn	10
Wólka Gościeradowska	7
Wólka Szczeka	0
ŚREDNIA	5,42

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Dziewiąty wskaźnik delimitacyjny - liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością wskazuje, w których sołectwach możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu dotyczącego przerywania prowadzenia działalności gospodarczej czasowego lub stałego. Taki stan rzeczy może świadczyć o niekorzystnych trendach na rynku przedsiębiorstw, co z kolei przekłada się na ogólny stan sytuacji gospodarczej gminy oraz jej mieszkańców. Należy również zaznaczyć, iż poziom przedsiębiorczości mieszkańców jest bardzo istotnym elementem pozwalającym na skuteczniejsze przeciwdziałanie istniejącym problemom społecznym, w szczególności wynikającym z bezrobocia oraz niedostatków finansowych.

Powyższe zestawienie obrazuje, w których sołectwach pojawiają się problemy z utrzymaniem działalności gospodarczej. Za niekorzystne przyjmuje się wyniki powyżej średniej dla Gminy Gościeradów, która wynosi 5,42. Wśród sołectw na które należy zwrócić szczególną uwagę w niniejszym zakresie wymienić możemy: Gościeradów Folwark, Gościeradów Ukazowy, Księżomierz Gościeradowska, Liśnik Duży, Suchodoły, Szczecyn, Wólka Gościeradowska. To właśnie w tych sołectwach sytuacja wydaje się najmniej korzystna. Należy dołożyć wszelkich starań aby odwrócić trend i pobudzać wśród mieszkańców wolę prowadzenia działalności gospodarczej przynoszącej zyski, a tym samym podnoszącej jakość i standardy życia mieszkańców gminy.

2.4. OBSZAR ŚRODOWISKOWY

Diagnoza obszaru środowiskowego stanowi jeden z elementów wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska naturalnego, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska. Poniższa analiza opisuje stan poszczególnych elementów środowiska naturalnego na terenie Gminy Gościeradów.

2.4.1. ŚRODOWISKO NATURALNE

Gmina Gościeradów położona jest na pograniczu dwóch dużych regionów fizyczno-geograficznych: Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Sandomierskiej.

Cały teren gminy charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością i bogactwem zasobów przyrodniczych o stosunkowo niewielkim stopniu przekształcenia szaty roślinnej. Przez gminę przepływa malownicza rzeka Tuczyn i rzeka Karasiówka, w której wodach spotkać można takie rzadkości jak rak, miętus czy pstrąg tęczowy. Dzięki nim znajduje się tu wiele malowniczych stawów.

Aż 43% gminy stanowią tereny leśne z urokliwymi zagajnikami, wąwozami i polanami. W gminie występuje duże zróżnicowanie krajobrazu oraz liczne osobliwości przyrodnicze.

Na terenie gminy znajdują się 2 rezerваты przyrody:

- Marynopol - to rezerwat leśny, o powierzchni prawie 157 ha, chroniący stanowiska jodły na północno-wschodniej granicy jej naturalnego zasięgu. Został on utworzony w 1976 r. na terenie leśnictwa Marynopol. W rezerwacie znajduje się ścieżka dydaktyczna (podzielona na 12 przystanków) oraz trasa rowerowa, co pozwala uatrakcyjnić obcowanie z przyrodą. Można tu spotkać także rzadkie i chronione gatunki flory (wawrzynek wilczełyko, widłak wroniec) i fauny (dzięcioł duży, dzięcioł zielonosiwy czy bocian czarny).
- Doły Szczeckie - to także rezerwat leśny, o powierzchni 204 ha. Został utworzony w 1997 r. również na terenie leśnictwa Marynopol. Chronione są w nim gromadne stanowiska buka zwyczajnego oraz malowniczo pocięty teren w postaci jarów, wąwozów i tzw. suchych dolin.

Do najbardziej interesujących roślin należą: groszek wschodnio-karpacki, wawrzynek wilczełyko, bluszcz pospolity, parzydło leśne, lepieźnik biały, paprotnica krucha, wyka leśna, miodownik melisowaty, fiołek przedziwny, przylaszczka pospolita, zawilec żółty, narecznica szerokolistna, paprotnik kolczysty, widłak wroniec, żywiec gruczołowaty, storczyk buławinek wielokwiatowy, lilia złotogłów.

Przez teren Gminy Gościeradów przebiega również obszar ochrony przyrody NATURA 2000, a także Obszary Ochrony Siedlisk. Według informacji Nadleśnictwa Gościeradów są to:

Szczecyn (692 ha) - obszar ten chroni siedliska grądu subkontynentalnego wykształconego w postaciach z bukiem i jodłą. Znajduje się tu również jedno z dwóch potwierdzonych stanowisk pachnicy dębowej na Wyżynie Lubelskiej.

Gościeradów (1 761 ha) - jest to ważny obszar występowania tzw. świetlistej dąbrowy (las mieszany z dominacją w drzewostanie dębu) na Wyżynie Lubelskiej oraz grądu subkontynentalnego z dużym udziałem rodzin storczykowatych. Wśród storczyków na terenie gminy Gościeradów można znaleźć takie rzadkości jak: podkolan biały, gnieźnik leśny, buławnik wielkokwiatowy czy podkolan zielonawy.

Na terenie gminy znajduje się 12 pomników przyrody (najwięcej jest lip drobnolistnych, ale także dęby szypułkowe). W miejscowości Łany znajduje się pomnik przyrody nieożywionej - tzw. Źródliśka, położone na krawędzi Wyżyny Lubelskiej i zajmujące teren kilkudziesięciu metrów kwadratowych. Obok Źródliśki wije się rzeka Tuczyn - są to źródła podziemne, bardzo rzadko spotykane na Roztoczu i Wyżynie Lubelskiej. Woda wypływa spod powierzchni ziemi tworząc gejzery wodno-piaskowe. Woda ze źródełek nadaje się do picia (woda źródłana),

cechuje się niską zawartością chlorków. W 2012 r. wokół tego miejsca została zmodernizowana baza turystyczna. Teren ten od 2012 r. wszedł w skład „Szlaku Jagiellońskiego” pod nazwą Park Łanów.

Łącznie obszary prawnie chronione zajmują powierzchnię 391 ha, przy czym rezerваты przyrody stanowią 360,4 ha, a użytki ekologiczne - 30,6 ha.

2.4.2. POTENCJALNE ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA

Kwestią mogącą niekorzystnie wpływać na jakość środowiska w gminie jest niedostatek w zakresie sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Ścieki komunalne i gospodarskie gromadzone są jeszcze w kilku sołectwach w szambach, co powodować może ryzyko odprowadzania ścieków bezpośrednio do gruntu lub wód powierzchniowych. Może to wywoływać zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych oraz skażenie gleb. Dotyczy to zwłaszcza zagrożeń występujących w strefach ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody. Dostęp do sieci kanalizacyjnej mają wyłącznie mieszkańcy Wólki Gościeradowskiej oraz osiedli: Zachód i POM. Natomiast sieć wodociągowa występuje w większości gmin, jednak i w tej materii pozostało wiele do zrobienia.

Z uwagi na powyższe, analizie poddano w poszczególnych jednostkach referencyjnych, dostęp gospodarstw domowych do sieci wodociągowej w celu określenia konkretnych problemów w obszarze środowiskowym. Takie zestawienie pozwala na porównanie sytuacji w poszczególnych sołectwach celem zdelimitowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji również w związku z występowaniem problemów w sferze środowiskowej.

Tabela 14 - Dostęp gospodarstw domowych do sieci wodociągowej

Liczba gospodarstw z dostępem do sieci wodociągowej	
69	Aleksandrów
48	Gościeradów Folwark
28	Gościeradów Kolonia
0	Gościeradów Plebański
0	Gościeradów Ukazowy
108	Ksieżomierz Dzierżkowska
111	Ksieżomierz Gościeradowska
61	Ksieżomierz Kolonia
70	Ksieżomierz Kościelna
90	Liśnik Duży
45	Liśnik Duży Kolonia
0	Łany
48	Marvno pole
0	Mniszek
105	Salomin
105	Suchodół
0	Szczecyn
0	Wólka Gościeradowska
0	Wólka Szczeka
44.62	ŚREDNIA

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

Dziesiąty wskaźnik delimitacyjny - dostęp gospodarstw domowych do sieci wodociągowej wskazuje, w których sołectwach możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Gościeradów, wśród sołectw bez dostępu do sieci wodociągowej należy wymienić: Gościeradów Plebański, Gościeradów Ukazowy, Łany, Mniszek, Szczecyn, Wólka Gościeradowska oraz Wólka Szczeka.

2.5. OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY

Diagnoza obszaru przestrzenno-funkcjonalnego stanowi jeden z elementów wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

Wśród występujących problemów społecznych w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym możemy wymienić np.: niewystarczający dostęp do poradnictwa specjalistycznego, niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, niewystarczająca liczba miejsc spotkań dla młodzieży, niewystarczająca liczba miejsc pełniących funkcje kulturalne, niedobory w infrastrukturze rekreacyjnej. W dalszej części rozdziału dokonano analizy niniejszego obszaru ze szczególnym uwzględnieniem elementów wspierających wychodzenie ze zdiagnozowanych problemów społecznych, czyli funkcji kulturalnych i rekreacyjnych infrastruktury gminnej.

2.5.1. FUNKCJE KULTURALNE

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Gmina Gościeradów szczyci się szeroko rozwiniętą działalnością kulturalną, prowadzoną m.in. przez jednostki gminne.

Działalność w zakresie upowszechniania kultury prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Gościeradowie, funkcjonujący na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Kultury nadanego uchwałą Rady Gminy Gościeradów z dnia 29 maja 2013 r. Do podstawowych zadań GOK należą:

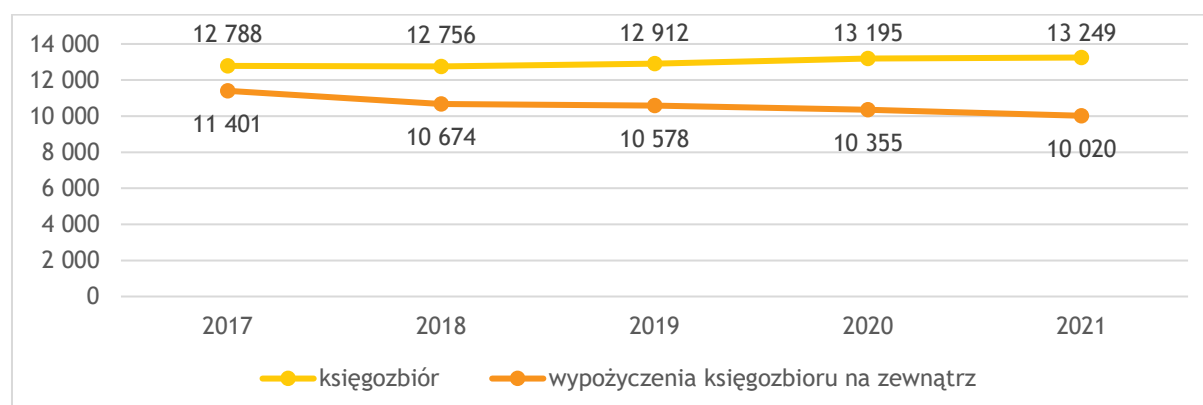
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką,

- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpowszechnianie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych,
- rekreacyjno-sportowych społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Działalność GOK ma na celu kształtowanie osobowości dzieci i młodzieży, przygotowanie ich do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, ujawnianie i rozwijanie uzdolnień w amatorskim ruchu artystycznym, budzenie zainteresowań kulturotwórczych, wdrażanie do kulturalnego spędzania czasu wolnego pozbawionego wszelkiego rodzaju używek oraz kultywowania tradycji. Stałą troską jest bezpieczeństwo dzieci i młodzieży przebywających w placówce, a także kształtowanie nawyku kulturalnego zachowania się w miejscu publicznym. Warto dodać, że w wielu miejscowościach zlokalizowane są świetlice wiejskie będące do dyspozycji lokalnej społeczności i pełniące istotną funkcję kulturotwórczą.

Działalność w zakresie animacji kultury na terenie gminy prowadzi również Gminna Biblioteka Publiczna w Gościeradowie. Biblioteka powstała w 1984 r. Jej siedziba mieści się w Gościeradowie Folwarku. Nie posiada filii, jednak współdziała z placówkami oświatowymi prowadząc dwa punkty biblioteczne: w Zespole Szkół im. Józefa Twarogą w Księżomierzy oraz w Publicznej Szkole Podstawowej im. Janiny Wierchowskiej w Liśniku Dużym. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, informacyjnych i kulturalnych społeczności gminy Gościeradów. W szczególności do zakresu działań GBP należy gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych służących zaspokajaniu wspomnianych potrzeb, pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej na terenie gminy, współpraca z Miejską Biblioteką Publiczną w Kraśniku, organizowanie imprez popularyzujących wiedzę, książkę oraz czytelnictwo, czy też współdziałanie z innymi instytucjami i podmiotami z różnych dziedzin.

Wykres 18 - Księgozbiór i wypożyczenia na zewnątrz w Gminie Gościeradów

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 liczebność księgozbioru znajdującego się w zasobach Gminy Gościeradów wynosiła 13 249 egzemplarzy. Co bardzo istotne zbiór ten stale się powiększa. Corocznie notując znaczące wzrosty w stosunku do lat poprzedzających. Mimo to, liczba wypożyczeń na zewnątrz niniejszego księgozbioru w ostatnich latach znacząco spadła. W roku 2017 odnotowano 11 401 wypożyczeń, natomiast w roku 2021 było ich już tylko 10 020. Spadki wypożyczeń notowano praktycznie w każdym roku.

2.5.2. FUNKCJE REKREACYJNO-TURYSTYCZNE

Baza rekreacyjno-sportowa jest sukcesywnie rozbudowywana. Z uwagi na duże powodzenie tych przedsięwzięć niezbędne jest prowadzenie działań zmierzających do modernizacji istniejących i budowy nowych elementów infrastruktury rekreacyjno-sportowej, co poprawi jakość realizacji zajęć wychowania fizycznego w szkołach, a z drugiej strony umożliwi dorosłym mieszkańcom gminy dostęp do profesjonalnych miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego.

Na terenie gminy Gościeradów znajduje się wiele atrakcyjnych turystycznie miejsc oraz obiektów zabytkowych. Do zabytków znajdujących się na terenie gminy, wpisanych do rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa lubelskiego wg stanu na 31 grudnia 2014 r. należą:

- zespół pałacowy: pałac, spichlerz, łuk triumfalny, kapliczka parkowa, park, w granicach zgodnie z planem (wraz ze strefami ochrony konserwatorskiej) oraz brama wjazdowa w parku - Gościeradów Folwark,
- cmentarz z I wojny światowej - Gościeradów Folwark,
- kościół parafialny pw. św. Stanisława BM i Jana Chrzciciela - Gościeradów Plebański,
- dzwonnica i otoczenie dawnego kościoła parafialnego w granicach cmentarza kościelnego - Księżomierz,
- cmentarz wojenny z II wojny światowej - mogiła zbiorowa partyzantów NSZ, w granicach ogrodzenia zgodnie z planem - Salomin,
- zbiorowa mogiła mieszkańców wsi z 1944 r. - Szczecyn,
- zespół folwarczny: budynek mieszkalny i otaczająca zielen w granicach ogrodzenia - Wólka Gościeradowska.

Ponadto gmina prowadzi własną ewidencję zabytków nieruchomych (niewpisanych do rejestru zabytków). Baza rekreacyjno-sportowa oraz atrakcje turystyczne i przyrodnicze stanowią istotne elementy wpływające na rozwój funkcji rekreacyjnej Gminy Gościeradów.

2.5.3. FUNKCJE Z ZAKRESU OCHRONY ZDROWIA

Wśród negatywnych zjawisk w sferze społecznej, które sygnalizowały zarówno władze gminy Gościeradów, jak również sami mieszkańcy gminy, znajdują się także problemy zdrowotne ludności. Niewątpliwie o istotności tego problemu świadczy fakt, że kłopoty ze zdrowiem odciskają swoje piętno nie tylko na pojedynczych osobach dotkniętych chorobą, ale również na ich rodzinach, otoczeniu, a co za tym idzie, całej społeczności lokalnej.

Zwiększanie się liczby osób potrzebujących opieki zdrowotnej powoduje, że konieczne jest podjęcie takich działań, które będą zmierzały do poprawy stanu zdrowia i sprawności fizycznej mieszkańców dotkniętych różnego rodzaju chorobami. Konieczne jest przeciwdziałanie wykluczeniu wyżej wymienionych osób oraz zapewnienie im dostępu do usług lekarskich, pielęgnacyjnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych w środowisku zamieszkania.

Na terenie Gminy Gościeradów działają dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, jest to: NZOZ Twój Lekarz - Gościeradów Ukazowy 57 oraz NZOZ Refugium - Folwark 19.

2.5.4. JAKOŚĆ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Pojęcie przestrzeni publicznej zostało zdefiniowane w art. 2. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z jego treścią poprzez "obszar przestrzeni publicznej" - należy rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Przestrzeń publiczna jest zatem niejako dobrem wspólnie użytkowanym, kształtowanym, zgodnie ze społecznymi zasadami i wartościami. Zadaniem przestrzeni publicznej jest zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnych. Jest ona również miejscem transmisji różnych produktów materialnych i niematerialnych zaspokajających różnorodne potrzeby mieszkańców gminy. Z tego względu jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych.

Występowanie terenów zdegradowanych, fizycznie zniszczonych, czy zaniedbanych sprzyja budowaniu poczucia niskiej jakości życia i może być elementem napędzającym powstawanie różnego rodzaju problemów społecznych. Takie zestawienie pozwala również na dokonanie porównania sytuacji w poszczególnych sołectwach celem zdelimitowania obszaru zdegradowanego i obszaru wymagającego rewitalizacji również w związku z występowaniem problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Poniższe zestawienie wskazuje, które sołectwa z terenu Gminy Gościeradów, w szczególności wymagają interwencji w zakresie poprawy stanu przestrzeni publicznych. Stan infrastruktury został określony w 3 poziomach. Za poziom zły/wymagający inwestycji sołectwo otrzymuje 2 punkty, za stan zadowalający 1 punkt, natomiast za stan dobry 0 pkt. Im wyższy wskaźnik punktowy tym sytuacja w danym sołectwie jest gorsza.

Tabela 15 - Poziom degradacji przestrzeni publicznej na terenie Gminy Gościeradów

	Stan obiektów użyteczności publicznej	Stan miejsc ogólnodostępnych wymagających dostosowania do potrzeb osób o szczególnych potrzebach	Stan infrastruktury drogowej	Wartość wskaźnika degradacji przestrzeni publicznej
Aleksandrów	zadowalający	zły	zła	5
Gościeradów Folwark.	zadowalający	zły	zadowalająca	4
Gościeradów Kolonia	zadowalający	zły	zadowalająca	4
Gościeradów Plebański	-	zły	dobra	2
Gościeradów Ukazowy	zły	zły	zadowalająca	5
Księżomierz Dzierzkowska	zły	zły	zadowalająca	5
Księżomierz Gościeradowska	zadowalający	zły	dobra	3
Księżomierz Kolonia	zadowalający	zły	dobra	3
Księżomierz Kościelna	-	zły	dobra	2
Liśnik Duży	zadowalający	zły	dobra	3
Liśnik Duży Kolonia	zadowalający	zły	dobra	3
Łany	-	zły	dobra	2
Marynopol	zły	zły	dobra	4
Mniszek	zły	zły	zła	6
Salomin	zadowalający	zły	zadowalająca	4
Suchodoły	zły	zły	zła	6
Szczecyn	zły	zły	zła	6
Wólka Gościeradowska	zadowalający	zły	zła	5
Wólka Szczeka	zły	zły	zadowalająca	5
ŚREDNIA				4,05

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gościeradów

Jedenasty wskaźnik delimitacyjny - określa poziom degradacji przestrzeni publicznej. Wskaźnik ten określa poziom występowania złego stanu technicznego infrastruktury społecznej lub niskiej jakości terenów publicznych, w tym np. niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej.

Do jednostek znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji w zakresie jakości przestrzeni publicznej wg powyższego zestawienia zaliczyć możemy sołectwa: Aleksandrów, Gościeradów Ukazowy, Księżomierz Dzierzkowska, Mniszek, Suchodoły, Szczecyn, Wólka Gościeradowska Wólka Szczeka. Tutaj wskaźnik występowania przestrzeni zdegradowanej przekracza wartość średnią dla Gminy Gościeradów wynoszącą 4,05.

2.6. OBSZAR TECHNICZNY

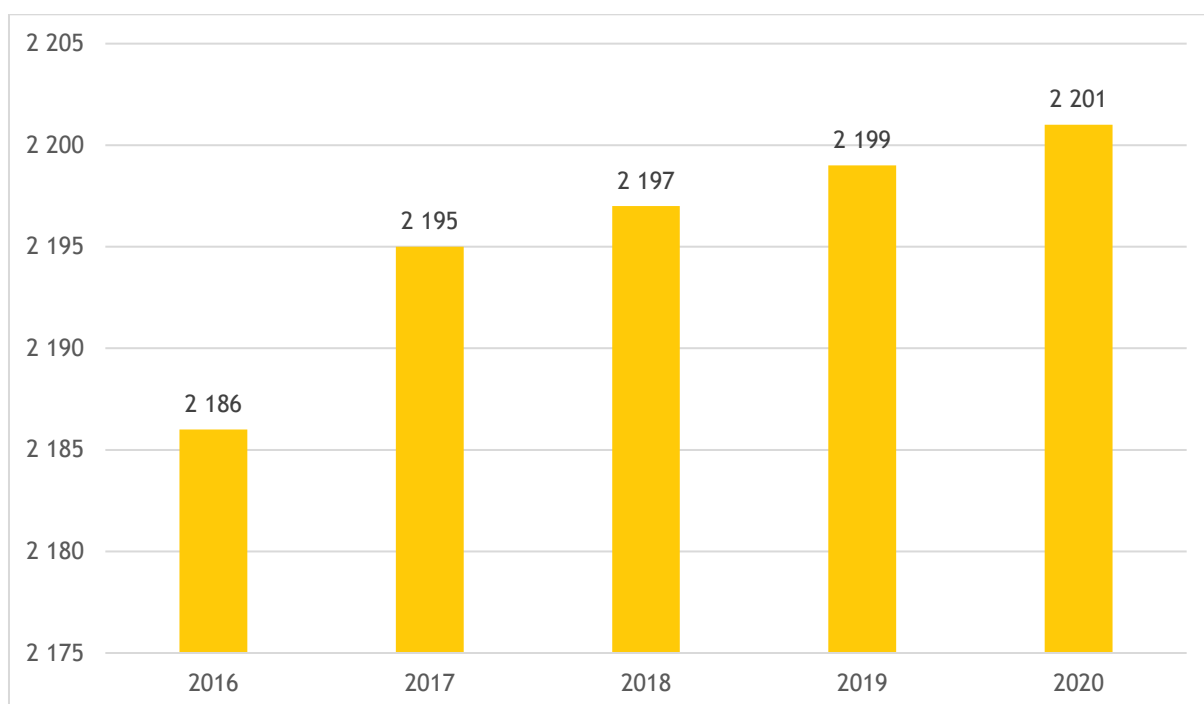
Diagnoza obszaru technicznego stanowi jeden z elementów wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Dlatego też, należy zaznaczyć, że obszar techniczny oraz obszar przestrzenno-funkcjonalny w wielu elementach przenikają się lub wzajemnie uzupełniają.

2.6.1. ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe są bardzo istotnym czynnikiem świadczącym o rozwoju Gminy Gościeradów. W pewien sposób związane są również z rozwojem gospodarczym społeczeństwa oraz poziomem jego zamożności. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego wskazuje, że na przestrzeni lat 2016-2020 liczba mieszkań w Gminie Gościeradów wzrosła z poziomu 2186 w roku 2016 do poziomu 2201 w roku 2020. Co z pewnością możemy odnotować jako zjawisko pozytywne. Analogicznie do liczby mieszkań rośnie również ich powierzchnia użytkowa, która w 2020 roku wynosiła 207 792 m². Taki stan rzeczy świadczy o poprawie sytuacji mieszkaniowej. Wzrosty nie są jednak odpowiednio wysokie i wskazują na powolne polepszanie się warunków mieszkaniowych. Co może być również przyczyną pojawiania się różnego rodzaju problemów społecznych

Należy jednocześnie zaznaczyć, że zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, tylko 12 z 2201 mieszkań było mieszkaniami komunalnymi. Ich łączna powierzchnia wynosiła 580 m². Takie zasoby będące własnością Gminy Gościeradów z pewnością nie wyczerpują potrzeb mieszkańców w niniejszym zakresie.

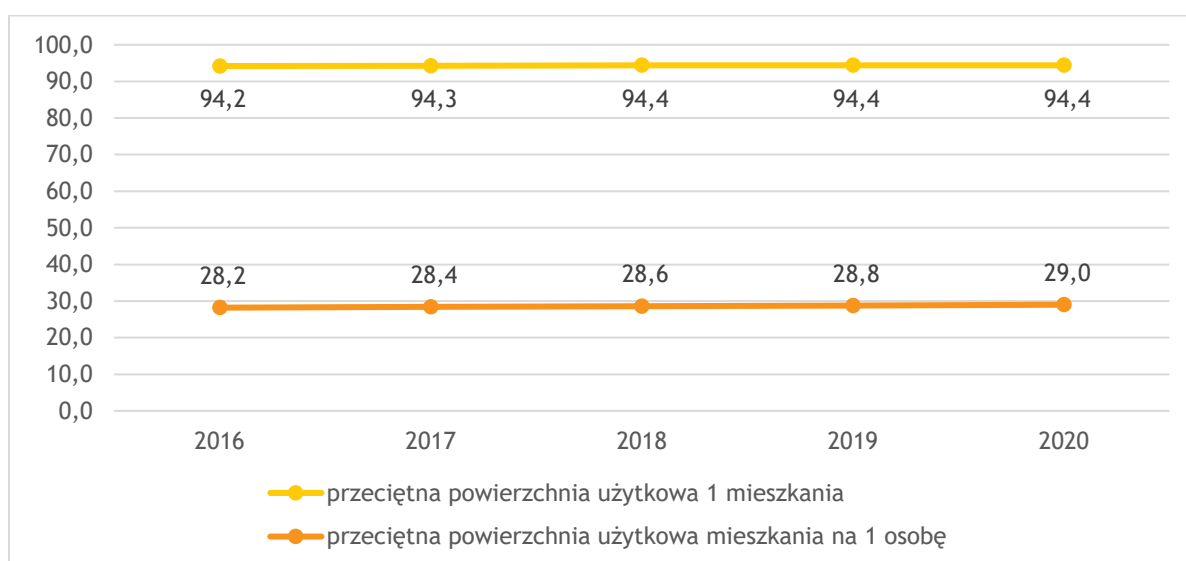
Wykres 19 - Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Gościeradów w latach 2016-2020

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Uszczegółowieniem wskaźnika dotyczącego liczby mieszkań na terenie Gminy Gościeradów, mogą być wskaźniki określające przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania oraz przeciętną powierzchnię użytkową przypadającą na 1 mieszkańca. W obydwu przypadkach, możemy zauważyć wzrost wartości wskaźnika w analizowanym okresie. Nie są to wzrosty znaczące, co może świadczyć o względnie stałej sytuacji w zakresie dostępnych zasobów mieszkaniowych.

Wykres 20 - Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2016-2020

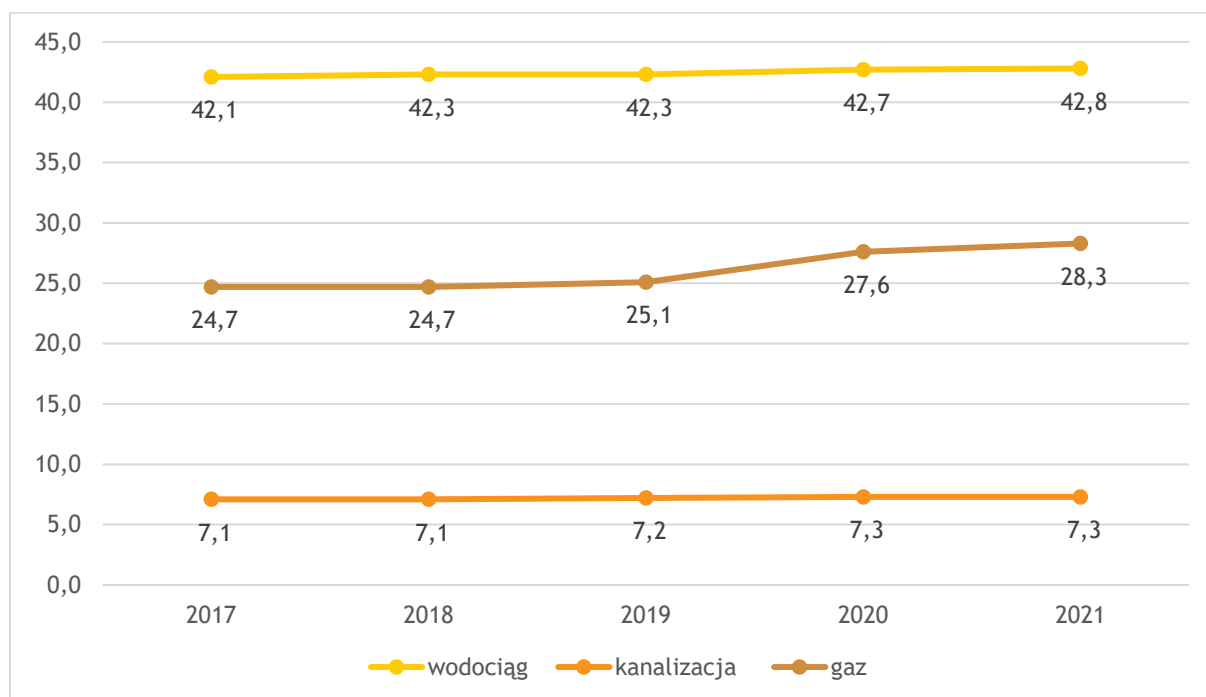
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego: przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2020 r. wyniosła 94,4 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wyniosła 29,0 m². Wartości te nieznacznie wzrosły na przestrzeni badanego okresu. Jednak wpływ na taki stan rzeczy ma przede wszystkim wyludnianie się Gminy Gościeradów, a nie znacząca poprawa zasobów mieszkaniowych poprzez istotny wzrost liczby nowych mieszkań oddanych do użytku.

2.6.2. INFRASTRUKTURA SIECIOWA

Drugim elementem obszaru technicznego jest infrastruktura sieciowa. Wiąże się ona bezpośrednio z odnotowanymi zasobami mieszkaniowymi. Można wręcz powiedzieć, że uszczegółowieniem danych statystycznych dotyczących liczby mieszkań na terenie Gminy Gościeradów, może być właśnie wskaźnik określający procent korzystających z instalacji sieciowych jak: wodociąg, kanalizacja i gaz. Należy zaznaczyć, że występuje tutaj wyraźna dysproporcja. W zakresie dostępu do sieci wodociągowej wartość wskaźnika jest najwyższa. Należy jednak zaznaczyć, że nie są to wartości satysfakcjonujące. Na koniec analizowanego okresu tj. od 2021 r. wynosiła ona 42,8 %. Niestety na przestrzeni badanego okresu wartość analizowanego wskaźnika urosła tylko nieznacznie co z pewnością jest zjawiskiem negatywnym. Należy również zaznaczyć, że sieć wodociągowa nie dociera do wszystkich sołectw w gminie Gościeradów.

Wykres 21 - Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2017-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jeśli chodzi o dostęp do sieci kanalizacyjnej sytuacja jest jeszcze gorsza niż w przypadku dostępu do sieci wodociągowej. Tylko 7,3 % ogółu ludności korzysta z sieci kanalizacyjnej. Z pewnością jest to sytuacja nad którą należy pracować w ramach procesu rewitalizacyjnego w gminie.

Należy również zaznaczyć, że bardzo istotnym problemem z zakresu technicznego jest ograniczony dostęp do infrastruktury dotyczącej sieci gazowej na terenie Gminy Gościeradów. W tym przypadku należy odnotować, że wartość wskaźnika wzrosła z poziomu 24,7 w 2017 r. do poziomu 28,3 w roku 2021.

Dwunasty wskaźnik delimitacyjny - dostęp gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej wskazuje, w których sołectwach możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu o charakterze technicznym. Braki w niniejszym zakresie wykazano we wszystkich sołectwach poza sołectwami Gościeradów Folwark oraz Wólka Gościeradowska.

Tabela 16 - Dostęp gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej

Dostęp gospodarstw domowych do sieci gazowej	Aleksandrów
	Gościeradów Folwark
-	Gościeradów Kolonia
-	Gościeradów Plebański
-	Gościeradów Ukazowy
-	Księżomierz Dzierzkowska
-	Księżomierz Gościeradowska
-	Księżomierz Kolonia
-	Księżomierz Kościelna
-	Liśnik Duży
-	Liśnik Duży Kolonia
-	Łany
-	Marynopol
-	Mniszek
-	Salomin
-	Suchodół
-	Szczecyn
+	Wólka Gościeradowska
-	Wólka Szczeka

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

2.6.3. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Istotnym elementem w obszarze technicznym jest również stan infrastruktury drogowej. Gmina Gościeradów położona jest w zasięgu głównych komunikacyjnych powiązań krajowych i regionalnych. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 74 klasy GP16 oraz drogi powiatowe i gminne. Długość publicznych dróg gminnych wynosi 35 km, dróg powiatowych - 58,7 km, zaś dróg wewnętrznych - około 300 km. Gminę przecina droga krajowa nr 74 o długości 11,705 km, przebiegająca w następujący sposób: Sulejów-Żarnów-Ruda Maleniecka-Kielce-Łagów-Opatów-Ożarów-Annopol-Kraśnik-Janów Lubelski-Frampol-Gorajec-Szczebrzeszyn-Zamość-Hrubieszów- Zosin-granica państwa. Ponadto w niewielkiej odległości (ok. 20km od centrum gminy) znajduje się droga krajowa nr 19. Stan dróg gminnych i wewnętrznych wymaga dużych nakładów finansowych.

Tabela 17 - Wykaz dróg gminnych i powiatowych

Drogi gminne	Drogi powiatowe
- droga gminna nr 108531L Dzierzkowice Podwody-Suchodoły-Liśnik Duży, - droga gminna nr 108567L Suchodoły Kolonia II, - droga gminna nr 108568L Suchodoły, - droga gminna nr 108569L Liśnik Duży-Zimnowodny, - droga gminna nr 108570L Liśnik Duży-Marynopol, - droga gminna nr 108571L Liśnik Duży-Kolonia Liśnik, - droga gminna nr 108572L Aleksandrów Osady, - droga gminna nr 108573L Gościeradów Zastawie, - droga gminna nr 108574L Szczecyn-Mniszek, - droga gminna nr 108575L Szczecyn-Baraki Stare, - droga gminna nr 108576L Szczecyn-Wólka Szczeka, - droga gminna nr 108577L Gościeradów-Zaborze-Mniszek, - droga gminna nr 108578L Gościeradów Folwark, - droga gminna nr 108579L Gościeradów Ukazowy;	- 2644 L KP-Z Bliskowice-Księżomierz - 2701 L KP-G Wilkołaz-Urzędów-Dzierzkowice-Annopol - 2706 L - Księżomierz-Gościeradów - 2705 L KP-L Liśnik Duży-Księżomierz - 2711 L KP-Z Gościeradów-Kosin - 2712 L KP-L Gościeradów-Wólka Szczeka - 2716 L KP-Z Wólka Gościeradowska-Trzydnik - 2614 L KP-Z Gościeradów-Zdziechowice - 2715 L KP-Z Budki Dolne-Salomin-Zdziechowice - 2513 L KP-Z Zaklików-Borów - 2708 L KP-L Huta-Księżomierz

Źródło: Urząd Gminy Gościeradów

2.7. BADANIA ANKIETOWE

W ramach opracowania Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy. Ankieta miała na celu diagnozę problemów Gminy Gościeradów występujących w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i przestrzennej oraz stanu środowiska. Diagnoza wskazuje na wieloaspektowy i złożony charakter stwierdzonych zjawisk kryzysowych. Posłużyła również identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Z uwagi na fakt, iż Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gościeradów powinien być opracowany z udziałem społeczeństwa, wnioski z przeprowadzonych badań znalazły się również w niniejszej diagnozie, prowadzącej do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Wskazanie wybranych pytań

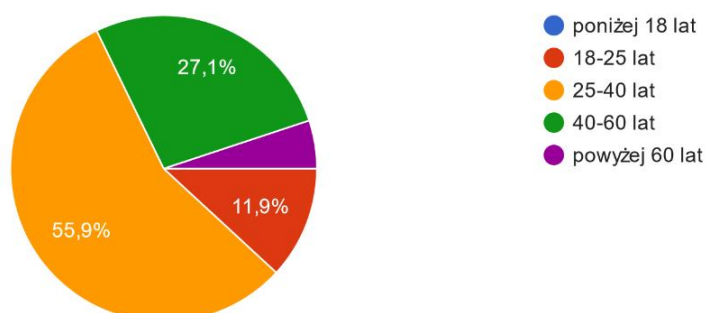
ankietowych pozwala wzmocnić i podkreślić tezy podniesione w ramach niniejszej diagnozy, a jednocześnie jest wyrazem jednego z działań służących do zaangażowania mieszkańców Gminy Gościeradów w proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety internetowej, która została rozpowszechniona wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego - Wójta Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. Ankieta została umieszczona na stronie internetowej gminy oraz profilu na portalu społecznościowym. Respondenci mogli odpowiadać na pytania podzielone na sekcje tematyczne w terminie od 12.09.2022 r. do 23.09.2022 r. W sumie do analizy przedłożono 59 wypełnionych anonimowo ankiet.

Pierwsza sekcja zawierała pytania statystyczne dotyczące płci, wieku i miejsca zamieszkania respondentów. Ankieta została wypełniona przez 67,8 % kobiet oraz 32,2 % mężczyzn. Największa liczba ankietowanych zamieszkuje sołectwa Gościeradów Ukazowy i Gościeradów Folwark (po 12 respondentów). Jedno z pytań miało na celu określenie przybliżonego wieku respondentów. Najliczniej reprezentowaną grupą były osoby w wieku 25-40 lat. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 22 - Przedział wiekowy osób wypełniających ankietę

Przedział wiekowy
59 odpowiedzi

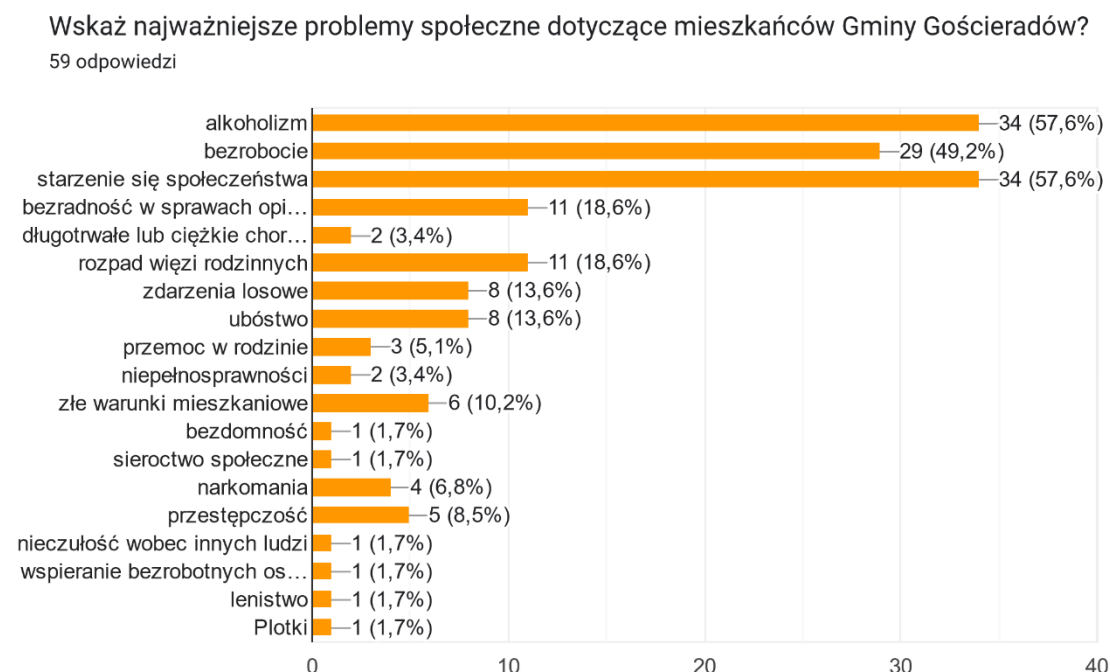

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Druga sekcja miała na celu wskazanie najważniejszych problemów społecznych dotyczących mieszkańców Gminy Gościeradów. Wskazano liczne rodzaje problemów z różnych obszarów tematycznych.

Zgodnie z odpowiedziami ankietowanych, do najistotniejszych i najczęściej występujących problemów społecznych możemy zaliczyć: alkoholizm i problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (po 57,6%) oraz bezrobociem (49,2%). Natomiast najmniej istotne z punktu widzenia mieszkańców wydają się problemy związane z sieroctwem społecznym, bezdomnością, niepełnosprawnością oraz długotrwałe i ciężkie choroby. Wśród odpowiedzi udzielonych dodatkowo (poza przedstawionymi propozycjami) przez mieszkańców wskazano na: nieczułość wobec innych ludzi, wspieranie bezrobotnych osób, lenistwo, plotki. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 23 - Najważniejsze problemy społeczne w Gminie Gościeradów

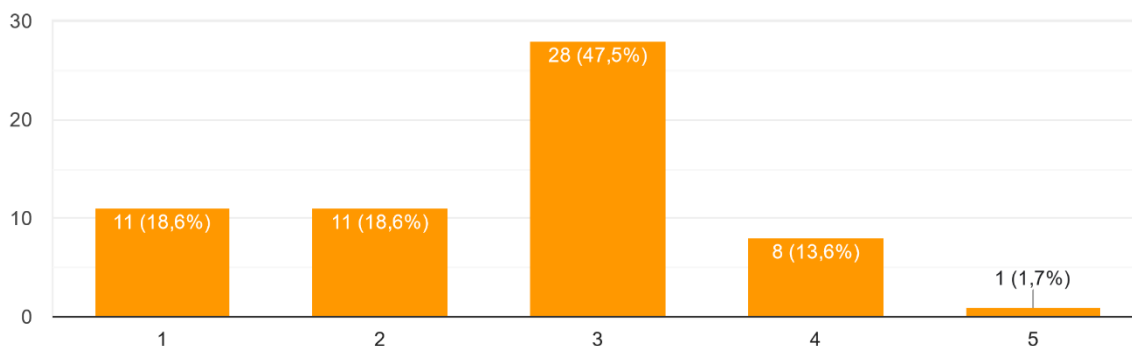
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Mieszkańcy Gminy Gościeradów, w ramach wypełnionej ankiety mogli wypowiedzieć się również na temat ogólnej oceny warunków życia w gminie. Pytania dotyczyły m. in. oceny dostępu do rynku pracy, edukacji, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, kultury oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Odpowiedzi wskazują, na których sferach życia społecznego należy skupić w ramach planowanej rewitalizacji. Mieszkańcy najlepiej oceniają dostępność edukacji. Najgorzej sytuacja prezentuje się w zakresie dostępu do rynku pracy.

Wykres 24 - Ocena dostępu do rynku pracy w Gminie Gościeradów

Oceń warunki życia w gminie w zakresie dostępu do rynku pracy

59 odpowiedzi

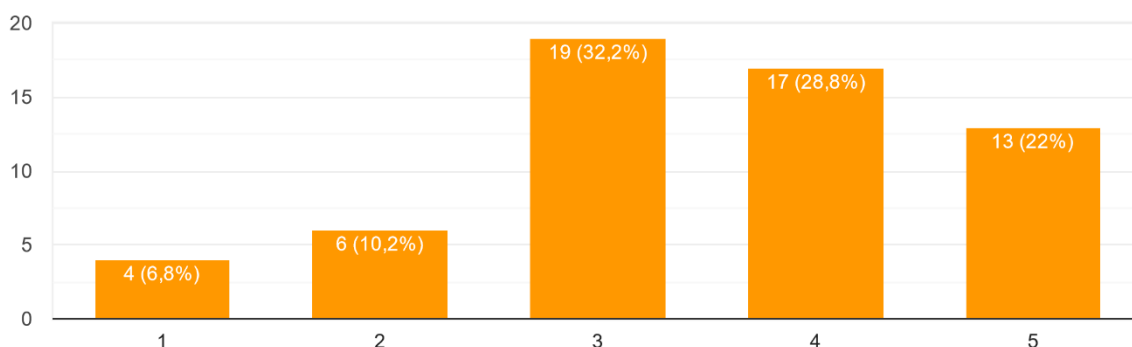

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Wykres 25 - Ocena dostępu do edukacji w Gminie Gościeradów

Oceń warunki życia w gminie w zakresie dostępu do edukacji

59 odpowiedzi

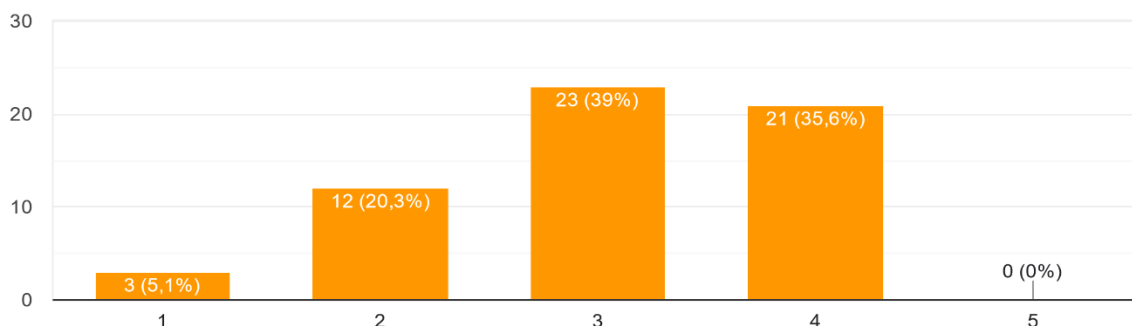
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

W ramach przeprowadzonej ankiety, mieszkańcy oceniali również jakość infrastruktury drogowej, przestrzeni publicznej, infrastruktury sieciowej, mieszkaniowej oraz szeroko pojętego bezpieczeństwa mieszkańców. Tutaj mieszkańcy najlepiej oceniają sytuację w zakresie bezpieczeństwa. Natomiast jakość przestrzeni publicznej oceniana jest na poziomie średnim. Znacząca większość respondentów oceniła ją na 3 i 4 w 5 stopniowej skali.

Wykres 26 - Ocena jakości przestrzeni publicznej w Gminie Gościeradów

Oceń warunki życia w gminie w zakresie jakości przestrzeni publicznej

59 odpowiedzi

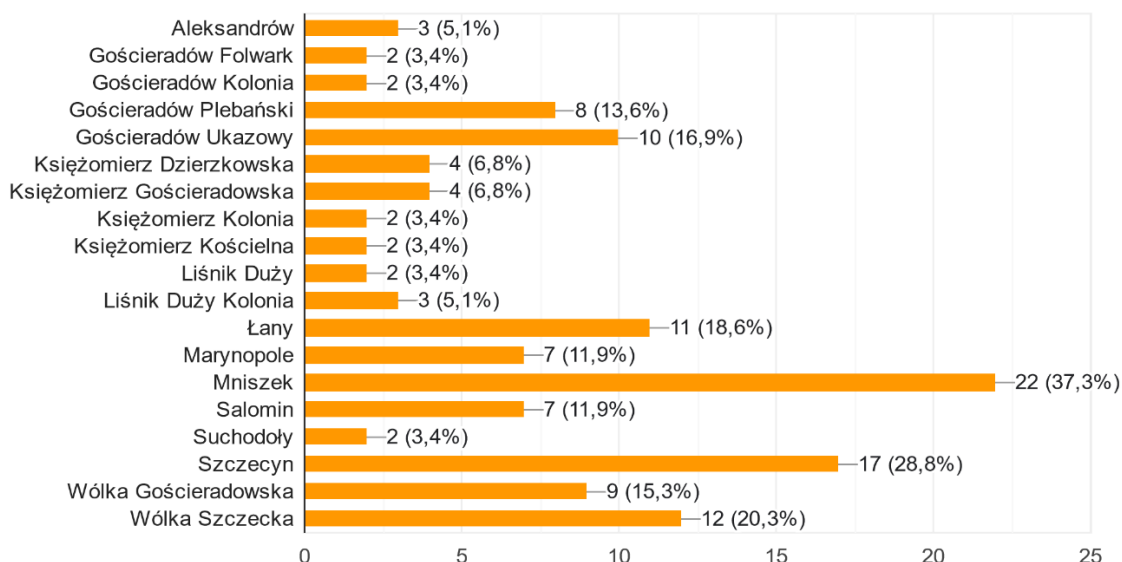
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Istotnym elementem ankiety była również szczegółowa identyfikacja sołectw wśród których występuje koncentracja problemów w obszarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Jest to bardzo istotny czynnik wykorzystany również w zakresie delimitacji obszarów problemowych. Uzyskane odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 27 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze społecznym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze społecznym (wyludnianie, bezrobocie, ubóstwo, niski poziom bezpieczeństwa itp.)?

59 odpowiedzi

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

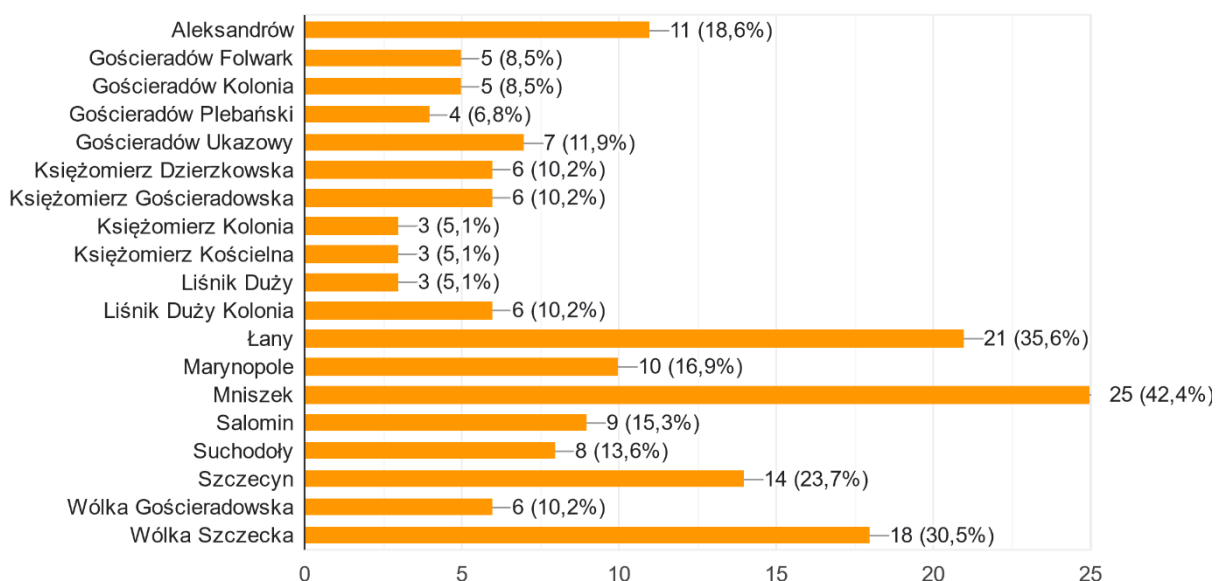
Wśród sołectw dla których mieszkańcy identyfikują największe nasilenie problemów społecznych (wyludnianie, bezrobocie, ubóstwo, niski poziom bezpieczeństwa itp.) wymienić należy m. in.: Mniszek, Szczecyn, Wólka Szczeca, Łany oraz Gościeradów Ukazowy. Najmniej ankietowanych wskazało na trudną sytuację w sołectwach: Gościeradów Folwark, Gościeradów Kolonia, Księżomierz Kolonia, Księżomierz Kościelna, Liśnik Duży oraz Suchodoły.

Jeśli chodzi o wskazanie które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze gospodarczym (niska aktywność w zakresie przedsiębiorczości, mała liczba miejsc pracy itp.) mieszkańcy również wskazali sołectwa najbardziej zagrożone problemem. Należy wśród nich wymienić: Łany, Mniszek, Wólka Szczeca, Szczecyn, Aleksandrów i Marynopol.

Wykres 28 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze gospodarczym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze gospodarczym (niska aktywność w zakresie przedsiębiorczości, mała liczba miejsc pracy itp.)?

59 odpowiedzi

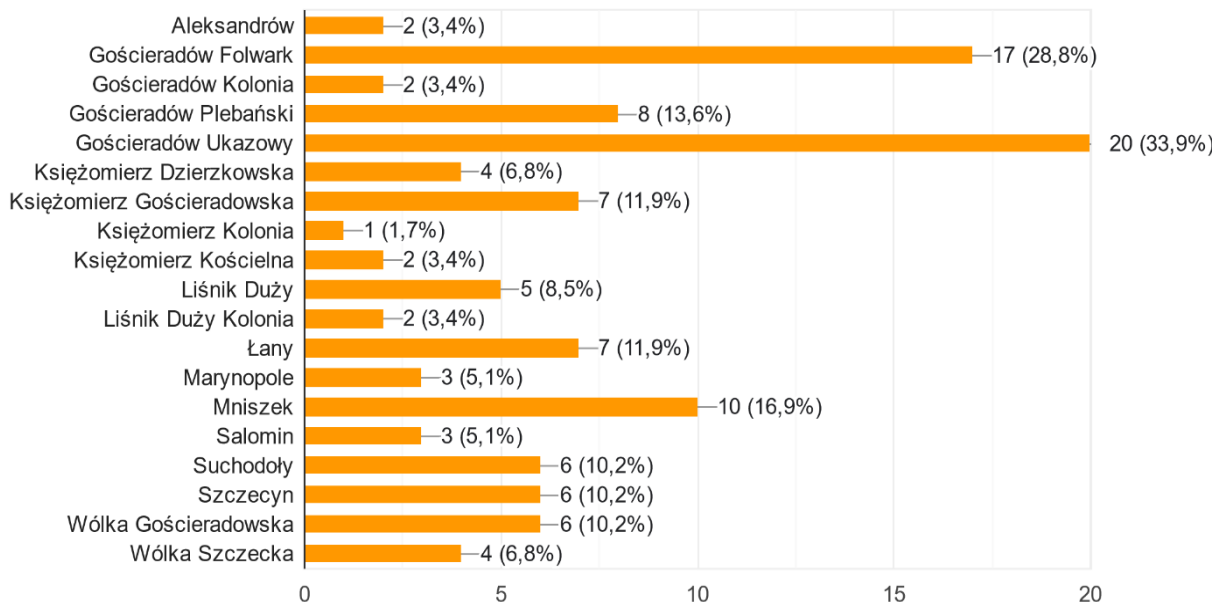
Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Kolejne pytanie dotyczyło wskazania sołectw ze szczególnym nasileniem problemów w obszarze środowiskowym (zły stan środowiska, degradacja zieleni, duża ilość odpadów itd.). Tutaj największą liczbę „głosów” uzyskało sołectwo Gościeradów Ukazowy. W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na Gościeradów Folwark i Mniszek. Wśród sołectw z niskim nasileniem problemów w niniejszym obszarze wskazano: Księżomierz Kolonia, Księżomierz Kościelna i Liśnik Duży Kolonia.

Wykres 29 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze środowiskowym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze środowiskowym (zły stan środowiska, degradacja zieleni, duża ilość odpadów itd.)?

59 odpowiedzi

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

Kolejne pytanie w niniejszej sekcji ankietowej dotyczyło wskazania sołectw wśród których odnotowano szczególne nasilenie występowania problemów w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym. Jako przykładowe problemy wskazano np. braki w infrastrukturze społecznej, zły stan infrastruktury społecznej, ogólna niska jakość przestrzeni publicznej. Ankietowani podobnie jak przy poprzednich pytaniach mogli wskazać kilka sołectw w których zauważyli problemy we wskazanej sferze życia społeczności lokalnej.

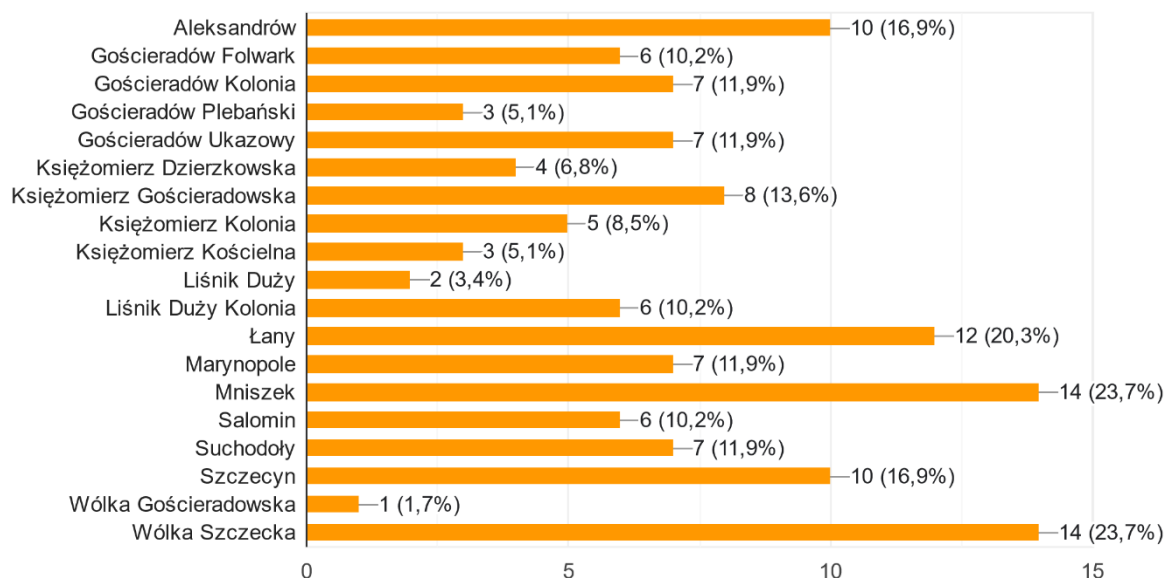
W tym przypadku, odpowiedzi rozkładały się dość równomiernie. Ankietowani odpowiedzieli, że do niniejszej grupy możemy zaliczyć: Łany, Mniszek, Wólka Szczeka oraz Aleksandrów. Wśród sołectw z niskim nasileniem problemów w obszarze funkcjonalno-przestrzennym wskazano między innymi: Liśnik Duży oraz Wólkę Gościeradowską.

Taki stan rzeczy obrazuje, które sołectwa wymagają interwencji w zakresie poprawy jakości przestrzeni oraz wzmocnienia jej dotychczasowej funkcjonalności. Będzie to możliwe również dzięki działaniom rewitalizacyjnym, które zostaną zaplanowane na dalszym etapie prac.

Wykres 30 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym (braki w infrastrukturz... społecznej, niska jakość przestrzeni publicznej)?

59 odpowiedzi

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

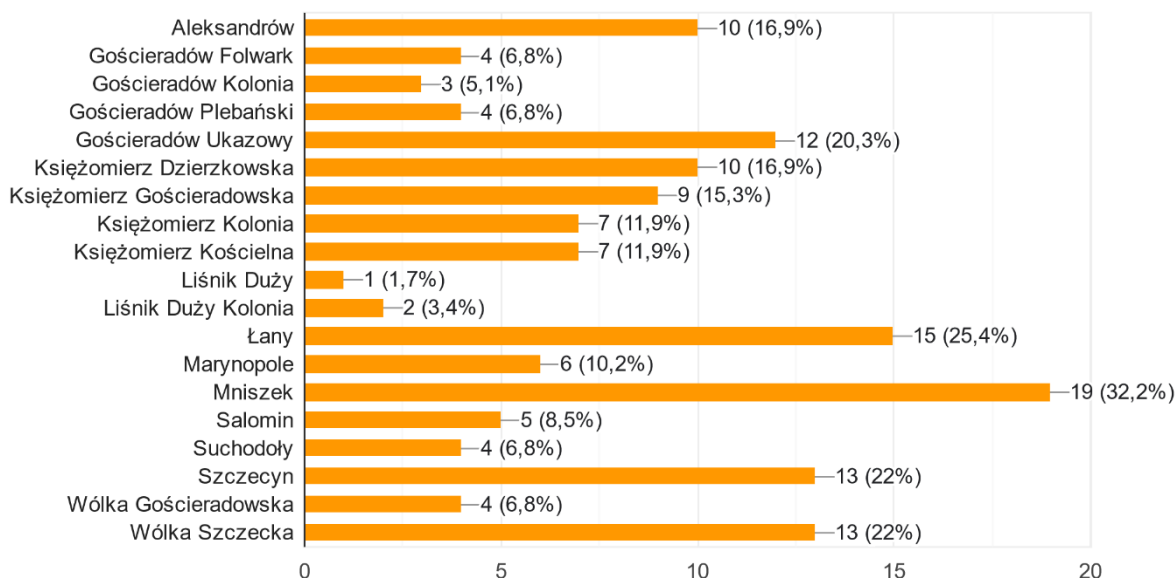
Najistotniejsze problemy zidentyfikowane w ramach sfery technicznej to między innymi: zły stan techniczny budynków mieszkalnych i publicznych, niedostateczny poziom rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

Zgodnie z uzyskanymi w ramach ankiety odpowiedziami mieszkańców Gminy Gościeradów, szczególnym nasileniem problemów w obszarze technicznym cechują się sołectwa: Mniszek, Łany, Szczecyn, Wólka Szczeka oraz Gościeradów Ukazowy. Wśród pozostałych jednostek z terenu Gminy Gościeradów odpowiedzi respondentów rozkładają się dość równomiernie. Najmniejsza liczba respondentów wskazywała na problemy techniczne występują w sołectwach: Liśnik Duży, Liśnik Duży Kolonia oraz Gościeradów Kolonia.

Podsumowując zestawienie ankiety należy stwierdzić, że odpowiedzi respondentów były dość zróżnicowane. W zależności od wskazanej kategorii problemowej ankietowani wskazywali na różne sołectwa, podkreślając ich niekorzystną sytuację. Jednak sołectwa Mniszek, Szczecyn oraz Wólka Szczeka były wskazywane najczęściej jako te, w których występuje szczególna koncentracja problemów w obszarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym.

Wykres 31 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze technicznym

Które z wymienionych sołectw cechują się szczególnym nasileniem problemów w obszarze technicznym (zły stan techniczny budynków mieszk...m rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej)?
59 odpowiedzi

Źródło: Ankieta opracowana z wykorzystaniem formularza Google

3. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów zostało przeprowadzone w oparciu o analizę wskaźnikową i analizę jakościową, opisaną w rozdziale drugim niniejszego dokumentu.

Poprzez diagnozę stanu obecnego określono, które sołectwa (wyznaczone jako jednostki referencyjne) notują najgorszą sytuację w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. W każdym z powyższych obszarów wskazano przynajmniej jeden wskaźnik delimitacyjny, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru społecznego. W tym przypadku, wskaźniki delimitacyjne zostały określone na poziomie obszarów szczegółowych.

Analiza jakościowa dotyczyła interpretacji wyników otrzymanych w poszczególnych obszarach, badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Gościeradów oraz formułowania na tej podstawie wniosków diagnostycznych. Należy również zaznaczyć, że przeprowadzona analiza, w przypadku poszczególnych rozdziałów miała zazwyczaj charakter dwu poziomowy.

Przedstawione dane i statystyki na poziomie Gminy Gościeradów były w większości przypadków elementem diagnozy o charakterze ogólnym. Jednak w przypadku każdego z obszarów były one pomocne w określeniu stanu gminy oraz określeniu bardziej szczegółowych wskaźników delimitacyjnych na poziomie poszczególnych sołectw.

3.1. WSKAŹNIKI DELIMITACYJNE

Wskaźniki delimitacyjne to wybrane na etapie prac diagnostycznych wskaźniki statystyczne lub jakościowe pozwalające na wskazanie obszarów o szczególnym poziomie nasilenia problemów.

Ustawa o rewitalizacji określa elementy wpływające na kryzys w sferze społecznej. Jest on związany z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym (art. 9 ust. 1). Dlatego też, przeprowadzoną analizę oparto o 12 wskaźników obrazujących występowanie szczególnego natężenia wskazanych w ustawie problemów społecznych. Przedstawiona poniżej tabela określa zbiór wskaźników delimitacyjnych w podziale na poszczególne obszary wyodrębnione w diagnozie Gminy Gościeradów.

Tabela 18 - Zestawienie wskaźników delimitacyjnych

Nr	Nazwa wskaźnika	Obszar diagnozy	Problem społeczny
1.	Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Gościeradów	Obszar społeczny	Wyludnianie się gminy
2.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach	Obszar społeczny	Starzejące się społeczeństwo
3.	Procent osób korzystających z pomocy społecznej	Obszar społeczny	Szczególne potrzeby społeczne
4.	Procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Obszar społeczny	Ubóstwo
5.	Liczba osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni	Obszar społeczny	Bezrobocie
6.	Liczba przestępstw w poszczególnych sołectwach	Obszar społeczny	Przestępczość
7.	Średnie wyniki z egzaminu ośmioklasisty w szkołach na terenie Gminy Gościeradów	Obszar społeczny	Niski poziom edukacji
8.	Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa	Obszar społeczny	Niski poziom aktywności społecznej
9.	Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością	Obszar gospodarczy	Niewystarczająca aktywność gospodarcza
10.	Liczba gospodarstw z dostępem do sieci wodociągowej	Obszar środowiskowy	Występujące zagrożenia środowiskowe

11.	Poziom degradacji przestrzeni publicznej	Obszar przestrzenno-funkcjonalny	Niski poziom przestrzeni publicznej
12.	Dostęp do sieci gazowej w poszczególnych sołectwach	Obszar techniczny	Niedostateczny poziom jakości zasobów mieszkaniowych

Źródło: Opracowanie własne

W każdym z wyżej wymienionych wskaźników dokonano porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych sołectwach. W przypadku wskaźników statystycznych opartych o wartości liczbowe, określano średnią wartość dla Gminy Gościeradów, a następnie oznaczano sołectwa o wartości powyżej średniej, ze szczególnym uwzględnieniem sołectw najbardziej narażonych na dany problem. Wskaźniki jakościowe były natomiast oceniane zgodnie ze stanem faktycznym w znacznej mierze podkreśliły skuteczność wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji: obszar zdegradowany określony jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. W przypadku sołectw znajdujących się na terenie Gminy Gościeradów dokonano analizy również pozostałych sferach. W dalszej części niniejszego opracowania przedstawiono zbiorowe zestawienie wszystkich zastosowanych w diagnozie wskaźników delimitacyjnych wraz z określeniem ich wartości prowadzącej do określenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

3.2. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Definicja ustawowa obszaru zdegradowanego wskazuje, że jest nim taki obszar, który znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występuje na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

Natomiast obszar rewitalizacji jest wyznaczony w ramach obszaru zdegradowanego, należy jednak pamiętać, że obszar rewitalizacji to obszar gdzie widzimy szczególną koncentrację zjawisk negatywnych obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego. Nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

W celu wyznaczenia powyższych obszarów na podstawie przeprowadzonej diagnozy wielokryterialnej dotyczącej stanu istniejącego dla Gminy Gościeradów i jej poszczególnych sołectw, należy przedstawić zestawienie wszystkich wskaźników delimitacyjnych. Takie podejście pozwala na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów referencyjnych i wyszczególnienie obszarów znajdujących się w stanie kryzysu.

Tabela 19 - Wyznaczenie sołectw o szczególnym nasileniu problemów

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	R
Aleksandrów	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	4
Gościeradów Folwark	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	6
Gościeradów Kolonja	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Gościeradów Plebański	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	7
Gościeradów Ukazowy	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	8
Księżomierz Dzierzkowska	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	7
Księżomierz Gościeradowska	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	1	6
Księżomierz Kolonja	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	5
Księżomierz Kościelna	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	4
Liśnik Duży	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	7
Liśnik Duży Kolonja	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Łany	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1		1	8
Marynopol	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	4
Mniszek	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	8
Salomin	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	4
Suchodoły	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	5
Szczecyn	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	9
Wólka Gościeradowska	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	7
Wólka Szczeka	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	6
Średnia													5,74

Źródło: Opracowanie własne

W efekcie przeprowadzonej diagnozy wyodrębniono sołectwa z największą liczbą wskaźników delimitacyjnych świadczących o nagromadzeniu obszarów problemowych. Średnia wartość wyniosła tutaj 5,74. Dlatego też, wszystkie sołectwa dla których odnotowano wynik wyższy, możemy zaliczyć do kategorii obszaru zdegradowanego. To właśnie w tych sołectwach nagromadzenie problemów społecznych jest największe. Należy wśród nich wymienić sołectwa:

- Gościeradów Folwark
- Gościeradów Plebański
- Gościeradów Ukazowy
- Księżomierz Dzierzkowska
- Księżomierz Gościeradowska
- Liśnik Duży
- Łany
- Mniszek
- Szczecyn
- Wólka Gościeradowska
- Wólka Szczeka

Wśród wyżej wymienionych sołectw, możemy wyznaczyć również sołectwa, w których nagromadzenie problemów społecznych jest szczególnie widoczne. Szczególną koncentrację zjawisk negatywnych możemy zaobserwować w sołectwach, dla których liczba wskaźników przekraczających wartość średnią jest najwyższa i znacząco odróżnia się od pozostałych. Możemy wśród nich wskazać następujące sołectwa z terenu Gminy Gościeradów:

- Gościeradów Ukazowy
- Łany
- Mniszek
- Szczecyn

Zwracając jednak uwagę na obostrzenia związane z delimitacją obszaru rewitalizacji w zakresie maksymalnej jego powierzchni i liczby ludności, należy przedstawić również tabelę określającą dane w tym zakresie w podziale na poszczególne sołectwa znajdujące się na terenie Gminy Gościeradów. Należy również zaznaczyć, że obszar rewitalizacji został tym samym podzielony na trzy podobszary:

- Podobszar I - Gościeradów Ukazowy
- Podobszar II - Mniszek, Łany
- Podobszar III - Szczecyn.

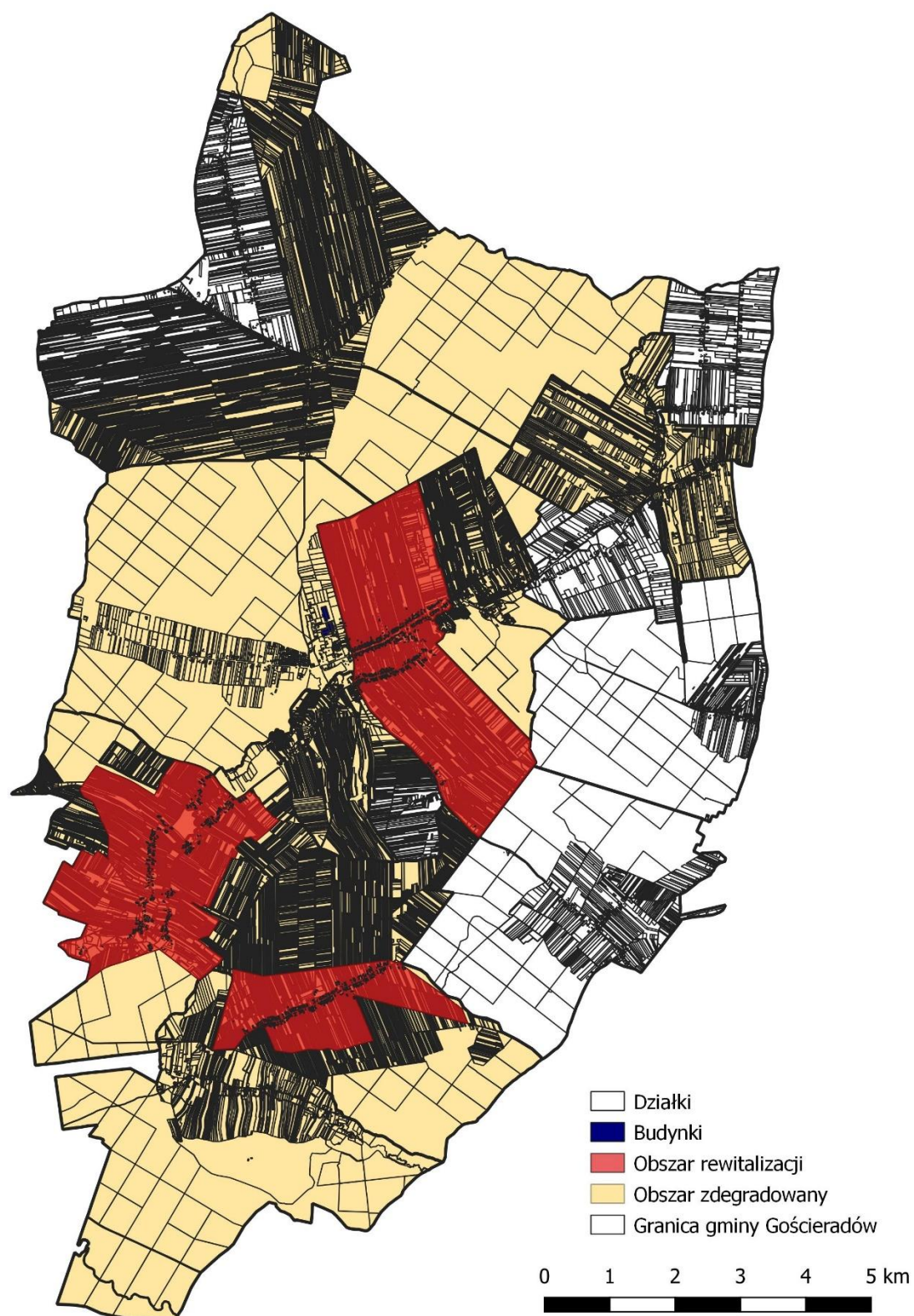
Wskazane sołectwa zajmują łącznie powierzchnię 23,33% powierzchni (tj. 3719,4893 ha) Gminy Gościeradów oraz 28,32% ogólnej liczby mieszkańców (tj. 2006 mieszkańców). W procesie wyznaczania obszaru rewitalizacji podjęto decyzję o włączeniu do obszaru rewitalizacji tylko obszarów zurbanizowanych. Takie działanie ma na celu ograniczenie powierzchni obszaru rewitalizacji do ustawowych 20% powierzchni gminy. Ostateczny zasięg obszaru rewitalizacji wyniósł

Tabela 20 - Powierzchnia i liczba mieszkańców sołectw na terenie Gminy Gościeradów

	Liczba mieszkańców	% udział w liczbie mieszkańców w Gminie Gościeradów	Powierzchnia	% udział w powierzchni Gminy Gościeradów
Aleksandrów	266	3,76%	221,0901	1,39%
Gościeradów Folwark.	850	12,00%	1806,1563	11,33%
Gościeradów Kolonia	96	1,36%	145,1413	0,91%
Gościeradów Plebański	336	4,75%	504,2738	3,16%
Gościeradów Ukazowy	898	12,68%	836,9847	5,25%
Księżomierz Dzierzkowska	390	5,51%	1871,6341	11,74%
Księżomierz Gościeradowska	346	4,89%	976,9367	6,13%
Księżomierz Kolonia	190	2,68%	198,0239	1,24%
Księżomierz Kościelna	259	3,66%	464,4533	2,91%
Liśnik Duży	558	7,88%	782,827	4,91%
Liśnik Duży Kolonia	281	3,97%	371,4579	2,33%
Łany	240	3,39%	399,9919	2,51%
Marynopol	155	2,19%	1084,6463	6,81%
Mniszek	360	5,08%	1060,575	6,65%
Salomin	369	5,21%	1284,1482	8,06%
Suchodoły	412	5,82%	375,1957	2,35%
Szczecyn	508	7,17%	1421,9377	8,92%
Wólka Gościeradowska	465	6,57%	538,8955	3,38%
Wólka Szczeka	102	1,44%	1593,8945	10,00%
RAZEM	7081	100,00%	15938,2639	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Gościeradów.

Mapa 3 - Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów

Źródło: Opracowanie własne

Dodatkowo należy zaznaczyć, że niezamieszkałe tereny, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji w przypadku, gdy działania do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Obszar rewitalizacji może być również podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się największym natężeniem niekorzystnych zjawisk społecznych. Po pierwsze jest to obszar na którym notuje się spadek liczby ludności. Jednocześnie rośnie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, których możemy zaliczyć jako osoby ze szczególnymi potrzebami. Nakładają się tutaj na siebie dwa problemy społeczne: wyludnianie się gminy i starzenie się społeczeństwa. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje natomiast na notowany poziom ubóstwa. Problem dużej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na złą sytuację materialną, rodzin ubogich i dysfunkcyjnych jest bardzo istotny. Problem ten łączy się bardzo często z innym niekorzystnym zjawiskiem społecznym jakim jest bezrobocie. Może być to jedną z przyczyn niskiej atrakcyjności osiedleńczej obszaru i wysokiego natężenia problemu emigracji ludzi młodych i wykształconych. Taki stan rzeczy może prowadzić również do pogłębiania się zjawiska wykluczenia społecznego, występowania patologii społecznych oraz natężenia zjawiska „diedziczenia biedy”.

Bardzo ważną kwestią jest również niski poziom poczucia bezpieczeństwa związany z odnotowaną dużą liczbą popełnionych przestępstw, prowadzonych interwencji domowych czy zdarzeń drogowych. Problem niskiej aktywności społecznej i uczestnictwa w życiu obywatelskim potwierdzają dane dotyczące wskaźników prezentujących frekwencje w ostatnio organizowanych przez gminę wyborach na sołtysów. W obszarze gospodarczym zidentyfikowano problem niewystarczającej aktywności gospodarczej. Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością w Gminie Gościeradów świadczy o nasileniu problemów w niniejszej sferze. Jeżeli natomiast chodzi o kwestie środowiskowej, to niski jest poziom zwodociągowania gminy. Obszar rewitalizacji boryka się także z szeregiem problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Wpływa na to znaczący poziom degradacji przestrzeni publicznej. Wśród problemów sfery technicznej zidentyfikowano natomiast niewystarczający dostęp do sieci kanalizacyjnej.

Należy również zaznaczyć, że przedstawione wskaźniki delimitacyjne o charakterze zarówno ilościowym jaki i jakościowym korespondują ze wskazaniem dokonanych przez mieszkańców w ramach diagnozy delimitacyjnej. Taki stan rzeczy dodatkowo potwierdza słuszność przedstawionych tez i właściwe wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gościeradów. Opracowany na podstawie niniejszej diagnozy Gminny Program Rewitalizacji z pewnością będzie odpowiadał na potrzeby i problemy mieszkańców gminy.

4. SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW I MAP

Tabela 1 - Liczba ludności w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021	10
Tabela 2 - Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Gościeradów ..	15
Tabela 3 - Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach Gminy Gościeradów	16
Tabela 4 - Wydatki na świadczenia rodzinne w ramach zadań zleconych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gościeradowie realizowane w 2021 r. - system „złotówka za złotówkę”	18
Tabela 5 - Procent osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach	22
Tabela 6 - Procent osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa ..	23
Tabela 7 - Liczba osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni	27
Tabela 8 - Przestępstwa na terenie Gminy Gościeradów w 2021 r.	29
Tabela 9 - Przestępczość ogółem w sołectwach Gminy Gościeradów w 2021 r.	31
Tabela 10 - Średnie wyniki z egzaminu ośmioklasisty w szkołach na terenie Gminy Gościeradów	33
Tabela 11 - Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Gościeradów ..	34
Tabela 12 - Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa	36
Tabela 13 - Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością gospodarczą.....	40
Tabela 14 - Dostęp gospodarstw domowych do sieci wodociągowej	43
Tabela 15 - Poziom degradacji przestrzeni publicznej na terenie Gminy Gościeradów	48
Tabela 16 - Dostęp gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej	52
Tabela 17 - Wykaz dróg gminnych i powiatowych.....	53
Tabela 18 - Zestawienie wskaźników delimitacyjnych	62
Tabela 19 - Wyznaczenie sołectw o szczególnym nasileniu problemów	64
Tabela 20 - Powierzchnia i liczba mieszkańców sołectw na terenie Gminy Gościeradów	66

Wykres 1 - Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy Gościeradów w latach 2017-2021	10
Wykres 2 - Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017-2021	11
Wykres 3 - Wskaźnik obciążenia demograficznego	12
Wykres 4 - Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021	13
Wykres 5 - Saldo migracji w gminie Gościeradów w latach 2017-2021.....	14
Wykres 6 - Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie	19
Wykres 7 - Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	19
Wykres 8 - Rodziny i dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	20
Wykres 9 - Wydatki na świadczenia wychowawcze	21
Wykres 10 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	24
Wykres 11 - Liczba bezrobotnych w latach 2017-2021 na terenie Gminy Gościeradów	25
Wykres 12 - Liczba bezrobotnych w grupach do 25 roku życia i powyżej 50 roku życia	26
Wykres 13 - Zdarzenia wg rodzajów w latach 2018-2021 na terenie Gminy Gościeradów	29
Wykres 14 - Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021	32
Wykres 15 - Struktura przedsiębiorstw w Gminie Gościeradów na podstawie liczby zatrudnionych pracowników	38
Wykres 16 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej.....	39
Wykres 17 - Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Gościeradów w latach 2017-2021	40
Wykres 18 - Księgozbiór i wypożyczenia na zewnątrz w Gminie Gościeradów	45
Wykres 19 - Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Gościeradów w latach 2016-2020	50
Wykres 20 - Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2016-2020 ...	50
Wykres 21 - Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2017-2021.....	51
Wykres 22 - Przedział wiekowy osób wypełniających ankietę.....	54

Wykres 23 - Najważniejsze problemy społeczne w Gminie Gościeradów	55
Wykres 24 - Ocena dostępu do rynku pracy w Gminie Gościeradów.....	56
Wykres 25 - Ocena dostępu do edukacji w Gminie Gościeradów	56
Wykres 26 - Ocena jakości przestrzeni publicznej w Gminie Gościeradów.....	57
Wykres 27 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze społecznym.....	57
Wykres 28 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze gospodarczym	58
Wykres 29 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze środowiskowym...	59
Wykres 30 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym.....	60
Wykres 31 - Sołectwa z występującymi problemami w obszarze technicznym	61
 Rysunek 1 - Etapy w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	5
 Mapa 1 - Mapa Gminy Gościeradów.....	7
Mapa 2 - Gmina Gościeradów na tle powiatu kraśnickiego i województwa lubelskiego	9
Mapa 3 - Obszar zdegradowany na terenie Gminy Gościeradów	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Mapa 4 - Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Gościeradów	67